

ELŐFIZETÉS

HETEN:

Egy évi 24 havi.
Egy havi 2 havi.

VIHAR:

Egy évi 24 havi.
Egy havi 2 havi.

KIRÓDÍTÁS:

4-betűs post. sor. egyenként 20 fillér,
századonként 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyetértés
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 57.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résevény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, november 24.

Fél millió embert vesztek
fél év alatt az olaszok.

(Heves támadások Görznél. — Állásainkat változatlanul tartjuk.)

Budapest, november 23. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Nincs nevezetes esemény.

Olasz hadszíntér:

A görzi hídfő és a doberdói fensik szélén folyó nagy harcok még tartanak. Az ellenségnek a Podgora ellen nagy haderővel intézett több támadását vertük véresen vissza. Plavánál és Oslavianál is helyt álltak csapataink minden rohammal szemben. Sokszor éjjel sem ért véget a harc. Görz városának november tizenharmadikától huszonegyedikéig tartó bombázása emberéletben és javakban újra tekintélyes veszteségeket okozott. Husz polgári állású egyén halt meg, harminc sebesült meg, negyvenhat épületet a bombák teljesen megsemmisítettek, kétszázötvenet súlyosan, hatszázat könnyen rongáltak meg. Az olaszok tegnap újra néhány száz nehéz bombát dobtak a városba. Az ellenség a doberdói fensikon a Monte San Michele-től délnyugatra levő harcvonalunkat rövid időre a San Martino nyugati szélére szorította vissza, de magyar és karintiai csapatok éjszakai támadása eddigi hadállásunkat újra teljesen birtokunkba juttatta. Selztél keletre az olaszok több rohammal a Beck gróf nevét viselő 47. számú stájer gyalogezredre bukkantak. Ezen ezred hadállásait két ízben tüzeléssel, harmadszor pedig kézi tusában hőiesen megvédték. A görzi hídfőtől északra megkísérelték az ellenség szokásos előretörési kísérletei, még pedig a megszokott sikertelenséggel. Két repülőnk Arsierora bombákat dobott le.

Az olasz legfőbb hadvezetőség jelentései gyakran számolnak be sikerekről. Ma: fél évvel volt szövetségeseink hadüzenete után, a legvilágosabban megállapíthatjuk, hogy a háború megkezdésekor választott védelmi harcvonalunkat az egész arcvonalon, az Isonzónál már a negyedik oszlopban győzedelmesen megvédtük és birtokunkban tartjuk. Az ellenség a délnyugaton folyó harcok megkezdése óta még csak azon célokat sem tudja megközelíteni, amelyekről azt remélte, hogy az első nekifutamodásra éri el. Ellenben a háború folyamán halottakban és sebesültekben már egy fél millió embert veszített.

Délkeleti hadszíntér:

A Drina felső folyásánál az osztrák-magyar csapatok a montenegrói állásokat a Kozava nyergen és attól északra támadják. Egy osztrák-magyar hadoszlop bevonult Prijepoljébe. A Rigómezőn folyó harcok kedvezően fejlődtek. Az Ibar völgyében előnyomuló csapataink Mitrovicától északra hat kilométernyire, a német csapatok Prisztinától északra fél napi járásra állanak harcban. A bolgárok a Zegovao-Planinán át nyomultak előre. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Mitrovica és Prisztina előtt harcolunk.

Berlin, november 23. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Az arcvonal különböző helyein az élénk tűzérési tevékenység, melynek a tiszta időjárás kedvezett, tovább tartott. Bois de Pretreben az ellenség két robbantása eredménytelen maradt. Aurenál, a Champagneban egy fran-

cia kétfedelű repülőgép légi harc után lezuhant.

Keleti hadszíntér:

Lényeges esemény nem történt.

Balkán hadszíntér:

Mitrovicától északra, valamint Prisztinától északra és északkeletre az ellenséget utóvédharcokban visszavetettük, több mint 1500 hadi

foglyot és 6 ágyut szállítottunk be. A Prisztinától délkeletre harcoló bolgár haderő is sikeresen nyomult előre, onnan 8000 szerb elfogását, 22 géppuska és 41 ágyú zsákmányolását jelentik. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGÚJABB.

Érkezett éjjel 2 órakor.

Berlin. Apponyi Albert gróf a Stockholmer Tagblatt munkatársának kijelentette, hogy három magyar vörös kereszties ápoló testvér utazott tegnap Stockholmból Oroszországba, hogy a foglytáborokat meglátogassák. Az egyik európai Oroszországot, a Kaukázust és Turkesztánt, a másik Nyugatszibériát a Bajkál tóig, a harmadik Szibéria keleti részét a Baikál tavon túl szemléli meg. Az utazáson a dán vörös kereszt önkéntes kiküldöttje kíséri őket, Pétervárott orosz tisztet osztatnak be mellőlük kísérekül.

Konstantinápoly. A kormány beértesítette a kamarában a török-bolgár határkiszárazásra vonatkozó egyezményt, amelyet bizottsághoz utaltak.

Paris. Az Echo de Paris, Temps és a Figaro figyelmeztetik Olaszországot, hogy balkáni érdekei a magyarok, osztrákok, németek és bolgárok Szaloniki és Albánia felé való további előnyomulása folytán erősen veszélyeztetve van. Olaszországnak legsajátosabb érdekeit kell megvédelmeznie. Ehhez több mint hetvenötezer ember szükséges. A Temps reméli, hogy nem részletenként küld csapatokat, aminek Gallipoliban és Szalonikiben oly komoly következményei voltak.

Budapest. Páncse Dorett budapesti bolgár konzul a november 20-iki hadműveletekről a következő hivatalos értesítést kapta: Prisztina körül a harcok tovább folynak. Gilan vidéken eddig ketezer szerbet fogtunk el, két gyorstűzelő ágyut, valamint negy löveget zsákmányoltunk. A többi harcvonalon nincs változás. Szövetségeseink csapatai elfoglalták Szejencia és Novibazár városokat. Radoszlavow.

Bukarest. A hivatalos lap királyi rendeletet közöl, amely a parlamenti vasárnapra, november 28-ára rendes ülésére egybehívja.

Konstantinápoly. A szultán Boris bolgár trónörökösnek Cyrill hercegnek, és Zsokov főparancsnoknak az arany Hvalat hadiármet adományozta.

Amikor Mackensen diák volt.

(A nagy hadvezér és iskolatársai. — A tábornagy szindarabja.)

Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 23.

Most, amikor a szerb hadjáratról Mackensen tábornagytól nap-nap után érkeznek a ragyogó győzelmi hírek, Berlinben Wilhelm Röntgen tollából kedves kis könyv jelent meg Mackensen marsallról. Ez az első hiteles adatokon alapuló élettörténete a nagy hadvezérnek. Néhány érdekes részletet közlünk itt a könyvből:

Dahlenberben született 1849-ben, éppen Mikulás napján. Mackensen Antal, Lajos, Frigyes, Agoston néven vesette be az anyakönyvbe a dahlenbergi lelkész.

A kis Mackensen, már pici gyerek korában érdeklődött a katonaság iránt.

Az ötvenes évek felé, egy őszi napon nagy élénkség volt a faluban, katonák érkeztek, csupa egyenruha forgolódott az utcákon. A torgani tömegség jött ki gyakorlatozni. A gyerekeket nem lehetett az iskolában tartani, de legkevésbé a kis Agostont.

Ezekről a napokról meséli el volt iskolatársa Lehmann Károly, aki ma is Dahlenbergben lakik:

— Minden nyári vasárnap délután, ha nem esett az eső, Mackensen összegyűjtötte az iskolásgyerekeket. Húsz-harminc fiút két ellenes csoportba osztotta be és Agoston volt mindkét fél közös hadvezére és harci istene. Mindentéle vidék szolgált itt haditörtéttel: volt síkság, volt fenyőerdő, kis domb és még mocsár is volt. Nyáratón a vadgeeztenyefák segítettek a municióhiányn; ilyenkor a hediköltségeket nem tekintve, szörnyen pazarolták a municiót. Mackensen tehát már ekkortájt is kézbombákkal dolgozott.

A torgani gimnáziumba iratták be 1859-ben. Eleinte gyengén ment a dolor, latinból és földrajzból kissé rosszul állott, de kijavította a rossz kalkulációkat. Ha valamit nehezen tanult, akkor befogta tenyerével a föléjét, hogy semmi se sávarja: ez a szokása még most is meg van.

A diákok nagyon szerették, kedves, nyílt, bár kissé tartózkodó fiú volt és a nyári szünetre mindig magával vitte valamelyik szegényebb pályást.

Ebben az időben főképpen bolygyűjtéssel foglalkozott. Folyton új észlelések után kutatott, hogy gyűjteményét szaporítsa.

Ebből az időből maradt meg első irodalmi kísérlete, vékonyka írott füzet, amelyet anyja ma is őriz. Sokat ígérő felirata ez volt:

Néhány szindarab
több szerzőtől
Gyermekeknek átdolgozta
Mackensen Agoston
1861.

A kis haza babaszínháza számára elsősorban a Polykrates gyűrűjét írta át (ezszáz kiejtés szerint úgy írta: Polikratoes). Két felvonásra terjedt a nagyzerű színmű.

A quintában (ez volt a gimnázium második osztálya) már nem tudott megbirkózni az idegen nyelvekkel és szülei erre a reáliskolába iratták be. Itt ezután egyike volt a legjobb tanulóknak és főképpen történelemben, földrajzban és matematikában tűnt ki.

A francia háborúban 1870-ben mint egy-éves önkéntes kezdte meg szolgálatát és csakhamar tartalékos hadnagy lett, a vaskereszttel a mellén. A békekötés után visszatért a hallei gazdasági főiskolára. 1873-ban határozta el, hogy katona lesz. Az ezredese tanácsolta neki ezt a pályát és ugylátszik, az ezredese tudja, hogy miért.

Azután nagy ívben lendült katonai pályára, egymásután érte el az újabb rangfokozatokat. Ez a nagy háború adta meg a legnagyobb alkalmat hatalmas képességeinek kibaszolására és ma, annyi diadal után ő a szerbiai hadsereg főparancsnoka.

Orosz offenzíva készül Besszarába felől.

(A cár Reni dunai kikötőben. — Ratko Dimitriew Hindenburg ellen.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs, november 23.

Oszernovloéből jelentik: Besszarábiában az orosz csapatok koncentrációja még tart. Folytonosan érkeznek vonatok új csapatokkal.

Miklós cár Reniben.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik Bukarestből: A cár és a tronörökös tegnap reggel Renibe érkeztek. A cár a csapatokat inspicálta. Általános feltűnést keltett, hogy a bukaresti orosz követ, Koziel-Pokiewski a cár fogadására nem utazott Renibe, a szerb követ ellenben ott volt. A gőzsforgalom Reni és Galac között egész nap szünetelt. A „Domnul Tudor” nevű román gőzöst, midőn ma Reni mellett elhaladt, két orosz ágyunaszád kísérte. A cár udvari lovasjában dezsónét adott, amelyre meghívatta Reni előkelőseit. Marghiloman lapja, az Inainte kijelenti, hogy Oroszország a legközelebbi időben semmit sem követ el Bulgária ellen. A román kormány semmiesetre sem fogja az orosz csapatokat átengedni.

Ratko Dimitriew vissza akarja szorítani Hindenburgot.

Bukarest, november 23. Pétervárról érkezett jelentések szerint az oroszok Riga és Dünaburg körül folytatták csapatmozgásukat. A 12 hadsereg támadását Ratko Dimitriew irányítja. A tábornok kijelentette, hogy Hindenburgot visszavonulásra fogja kényszeríteni. Ratko Dimitriew annak a hadseregnek élén áll, mely Riga előtt támadja a német sereget, míg Dünaburg felől egy másik orosz sereg Blom tábornok serege ellen intézi napról-napra hervadó támadásait, igen nehéz terepviszonyok mellett. Az egész támadást maga Russkij tábornok irányítja. Hírek vannak arról is, hogy az északi offenzívának csak csapatösszevonási célja van, melyvel el akarják vonni a figyelmet egy másik helyen előkészített offenzíváról.

Megszüntették a vizsgálatot Suchomlinow ellen.

Berlin. Koppenhágából jelentik: hogy a cár rendeletére a vizsgálatot Suchomlinow volt hadügyminiszter ellen megszüntették. A volt hadügyminiszter, kit tulajdonképpen hűn nem terhel, vagyonra egy részét jótékony célra adományozza.

Az archangelszki kikötő nem fagyott be.

Bern. Pétervári telegram szerint az archangelszki kikötő nyitva van és az orosz tengerészeti körök szerint a hajózás egész télen át akadálytalan lesz, mivel a kikötő több hatalmas jégtörő-gépet kapott.

Német-svéd tengeri egyenetlenség.

Koppenhága. Malmöből jelentik a Skanska Aftonblad-nak: November 18-án a Pollux nevű svéd torpedónaszád elhagyta Malmöt, hogy a Thelma nevű angol gőzhajót kísérje, amely a háború alatt Trelleborgban vesztegelt és most Gothenburgba ment. A Thelmát egy svéd hajókaszár vezette. A hajóra fölronták az angol lobogót. A svéd hatóságok azért adták melléje kíséretül a Polluxot, nehogy megtámadhassák. A Thelma és a Pollux svéd vizeken haladt hat csomónyi sebességgel a Sundban levő német aknamező közelében. Landekrone és Bar-sehaeck között hirtelen ott termelt a „W. 132” német torpedónaszád, amely husszonhat csomónyi sebességgel közeledett. Amikor az aknamezőre voltak, a következő parancsot jelezte:

— Föltétlenül megállni, különben lövök!

A svéd torpedónaszád minden eshetőségre készen, parancsot adott, hogy az ágyukat készítsék elő a tüzelésre. A német parancsnok meghagyta a Thelmának, hogy bocsássa le a vasmecskát. A Pollux ellenkező rendelkezést adott ki. Déután három óra harminc perckor a svéd torpedónaszád német hadihajó mellé állt. A Pollux kapitánya tudatta a „W. 132”-vel, hogy a svéd vizeken vannak és éppen ezért minden erejével meg fogja akadályozni a Thelma eldobását. E kijelentés után, miután a német torpedónaszád kórtálta, hogy a találkozás csakugyan svéd vizeken történt, délután három óra negyven perckor eltávozott.

Orosz hadihajók a bolgár partok közelében.

Koppenhága, november 23. Párisból jelentik a Politiķenak: A Matia bukaresti értesítése szerint Balceik közelében a Fekete-tengeren egy négy csatahajóból álló orosz hajóraj jelent meg amely ugylátszik a bolgár fekete-tengeri partvidék ellen újabb támadásra készül.

Hadikölcsön lezárás Aradmegyében. Az aradmegyei hitelszövetkezeteknél a III. hadikölcsönre a következő lezárások történtek: Gál Károlyi Gyulánál 60.000 korona. Schaffler Antalnál 1200 korona. Babits Sándor 2600 korona. Östmann Vilmos 500 korona. Zármer János 30.000 korona. Zielbauer János 30.000 korona. Borbély Gyula 1800 korona. Kilián Frigyes 1500 korona. Fuchs Jakab 21.600 korona, azv. Brenner Károlynál 1050 korona, Jenner Józsefnél 1050 korona, Adrányi Zoltánnál 4100 korona, Brandner Gáspár 20.000 korona, Rosta Márk 50 korona. Merese György 50 korona. Tarabouca Simon 50 korona. Karl Borbály 4000 korona, Petritilla János 50 korona. Petritilla Mária 50 korona. Fuchs Jakab 1050 korona. Kazán János 600 korona. Fritz Ferenc 100 korona. Összesen: 180.900 korona. A hitelszövetkezet, mely az I. lezárásakor 38.000 korona s a II. lezárás alkalmával 112.000 korona lezárást gyűjtött össze a vidéki hitelszövetkezetek között a lezárás eredményt érte el, minen az igazgatóság minden egyes tagja teljes lekönyvelést fejtett ki. Al-mékekamrás közsz. lakói közül, akiknek száma összesen 2100, kizárólag kifizették 260.600 koronát lezárta a mostani III. lezárás alkalmával. Nem akadályozta meg a hitelszövetkezetek, akik az ügyben résztvevő ember egy sem, aki az ügyben résztvevő után, kisebb-nagyobb összegot fel ne ajánlott volna.

Orsova parancsnokának hősi halála.

(Emlékezés egy volt aradi katonatisztre.)

Az Aradi Közlöny tudósítójáról.

Arad, november 23.

Derek, fő, lelkes és okos magyar embert sodort el ismét közülnk a háború vihára. A harcúterén szerzett betegségében meghalt a napokban egy budapesti szanatóriumban **Francoz Endre** honvédezered, Orsovának múlt évi szeptembertől fogva volt katonai parancsnoka. A hatvan esztendő, szikár, magas főtisztet rájongó szeretettel öveztek az Orsovára vezényelt katonák, akiknek élete hasonlatos volt az otromolt várban tartózkodó helyőrség életéhez. Francoz Endre ezredes a legmelegebb bajtársi érzéssel viseltetett minden egyes katonája iránt, a személyes bátorságával példaképpen szolgált a legválságosabb időkben is.

Amikor én a múlt év októberében Orsován jártam, fölkerestem ennek a fontos stratégiai pontnak a parancsnokát és információit kértem tőle az ottani helyzetről.

— On aradi? — kérdezte — Kedves emlékek fűznek Aradhoz, mert mint fiatal kapitány néhány évig éltam abban a városban. Aradtól nem messze egy kis birtok is van a feleségemnek. Bizonny, nem tudom mikor jutok megint Aradra. Innen nem egyhamar kerülök el, mert a szerbekkel hosszú ideig nem fogunk kibékülni. A bostiók folyton lövik a várost és folyton szal a kifogással élnek, hogy ők nem a várost akarják elpusztítani, de óhatatlan, hogy amikor tüzerütégeinket keresik az ő ágyúik, ne hullion egy-két gránát a városra is. Az én tiszteletreméltó elődöm parlamentárisan küldött át a szerbekhez és figyelmeztette őket, hogy ténykedésük a nemzetközi hadijogba ütközik. En azonban nem tárgyalok ilyen formában ezekkel a vadakkal, hanem radikálisabb eszközökhöz folyamodom: egyezkedésen elhallgattatom az ágyúikat. A mi tüzeresgünk kitűnő és alig mulik el nap, hogy egy-egy ágyújukat el ne pusztítsanak. Megbízhatnánk magunkat úgy is, hogy rommá lehetnénk a velünk szemben lévő szerb falut, Tékiát, mi azonban nem vagyunk barbárok. Biztosan tudom, hogy a szerbeknek nagy veszteségeket okoztunk odaát, mert a sebesülteiket a romániai Turnu-Severinbe viszik és persze mi erről gyorsan értesülünk.

Azután a csodásan előzőkeny ezredes leköszönt a Duna-partra. Az eső szűnet nélkül zuhogott és a hegyek a Duna két partján úgy füstöltek, mintha titkos kezek szították volna a tüzet a belsejükben. A Hla ködötölt megmozgathatta a hegyek közül kiröpített gránát hatalmasan ívelt pályáján. Az ezredes lekisért a pocsolyában a folyam partjára és megmutogatta nekem a korzó előtt álló lövészárkokat, amelyeket előzőtt homokzsákok szegélyeztek. Az árkok megtelek vízzel.

— Ezeket az árkokat minden éjszaka elfoglalják a mi katonáink? — kérdeztem a parancsnoktól.

— Nem akarom kizogni a katonáimat, — mondta — és így csak akkor vezénvelem ki őket az árkokba, ha komoly veszély mutatkozik. Néhány század katonám egész éjszaka a lövészárkok mögött lévő házak udvarán tanyázik. A házak belső falát áttörttem és így az utcáról egyenesen a szobákba jutnak a katonák, tehát minden kerülő fölösleg. Ha az őrök azt jelentik, hogy a szerbek át akarják jönni a Dunán, akkor a mi katonáink elhelyezkednek az árkokba és reflektoraink

fénye mellett pufogatják le a vakoró ellen-séget.

Több mint egy óra hosszáig sétáltunk az orsovai fűz-korzón és az ezredesen egy pillanatra se tudtam fölfedezni, hogy attól fél: a szerb gyalogság gyilkos tüze — amely minden pillanatban mezdulhat — kiolthatja nemese életét. Az a vonal, ahol jártunk és álltunk, alig feküdt öt száz méternyire Péter király katonáinak állásától.

Orsován tudtam meg, hogy Francoz ezredes minden éjszaka személyesen ellenőrzi az óvintézkedéseket és az Ada Kalé szigetéről történő csónak-szállításoknál is minden alkalommal jelen van. Többször megtörtént, hogy a legnagyobb golyózáporban végig sétált a Cserna-hidján és megnézegette: helyesen állították-e be a Mannlicher a hős honvédek.

— Hányra vettél fram? — kérdezte olyankor.

— Ezarkatára lépésre — felelte egy-egy barcos.

— És gondoltod, hogy elég lesz?

A golyó elkerülte a bátor magyar katonatisztet, aki fehér fejével a fűz kávéval oly sokszor nézett szembe a halálal. A betegség azonban kidöntötte katonái közül. Nyugodtan pihenhet — többet tett, mint amennyit a kötelesség szava parancsolt. (==)

Kunitzer szilenciumot kapott.

(A budapesti ügyvédi kamara a „körlovasok ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, november 23.

Kunitzer Károly ügyvéd, aki ismert „körlovasban” és „fogállatban” sokszor megértette az ügyvédi és bírói kar több tagját, az ügyvédi kamara segélymi bírósága elé került. Kunitzert följelentették, hogy állandóan sérlegeti a bíróságot és az ügyvédeket a ezért nem viselkedik ügyvédhez méltóan. A tárgyaláson Papp József udvari tanácsos, kamarai elnökhelyettes elnökölt. Amikor megkezdődött a tárgyalás, Kunitzer kijelentette:

— Most tetemre hívom a hallgatóságot.

Ezzel sajátkezűleg kinyitotta az ajtót és beinvitálta a nagyvárú érdeklődő közönséget. Majd az elnökhöz fordult:

— Te, Papp Józsi, egy órai gondolkodási időt adok neked, hogy a 79-ik paragrafust kebeled be.

Az elnök tiltakozott a letegzés ellen. Kunitzer azt felelte:

— En tegezlek benneteket, mert in omer: caritatis vagyunk és én az országbíróval is tegeződöm.

Kunitzer bizonyítási indítványt tett a be akarta igazolni, hogy 1. a karban fogállatok, jogbarmok és jogtörök vannak, 2. több ügyvédet „tettenért” jogtadatlanságon.

A bíróság nem rendelte el a bizonyítást, ellenben fölolvasta a sértő körlovasokat és a fogállatant, majd kihallgatta a megbántott ügyvédeket. Amikor a kihallgatásnak vége volt, megszólalt Kunitzer:

— Miután a Be'városi kávéház minden vendégét kihallgatták, telefonáljatok oda,

hátba van még ott egy pineér. Hallgassatok ki azt is.

A bíróság perése est sem rendelte el, de Baracs Marcell vád- és Kunitzer védőbeszéde után a vádlottat habb hónapra felfüggesztette az ügyvédi gyakorlatról.

Az ifjú ügyvédnek ez volt a megjegyzése:

— Tetettek, amit akartatok, én már uavis szilencióltam magam. Kis pert nem vállallok, a nagyot meg uavis ti kapjátok. Miután azonban ti csak sóhivatal vagytok, fölabozok az ítélet ellen a Kuria ügyvédi tanácsához.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerző: „Warrenné mestersége”.

Csütörtök: „Legénybucsu” szenzációs operett vidonság, először.

Péntek: „Legénybucsu”.

Szombat: „Legénybucsu”.

* Warrenné mestersége. (Bemutató előadás.) A mai színházi est olyan volt, amint egy évben egyszer alig akad: a közönség problémával távozott a színházból. A probléma, amelyet nem a kitűnő és kesernyész humoru Shaw adott, egyszerűen ez: miért kellett ezt a darabot ma Aradon előadni? Azért, hogy a hat szereplő közül öt bebizonyítsa, hogy nem tartotta érdemesnek szerepe megtanulását? Azért, hogy megismerkedjünk a társulat általános műveltségének fokával, a melyvel a színházi irodában Warrenné „Warrenné”-nak, Shaw-t viszont „Shaw”-nak írják és a rendező sir George-t az egyik színésszel szir, a a másikkal szer, a harmadikkal végre ször Zsornának mondatja ki? Színészeink kétségte-női jó hazafiak és Gott strafe England felkiáltással azért török kerékbe az angol szavakat és neveket, hogy hadd bűnhődjön ezzel is Anglia! Az egész előadás ezt a „büntető expedíció” jellegét viselte magán. Shaw kezdetlen szatiriráfából épenséggel nem kaptunk semmit. Szász Anna olyan lendülettel szavaltá végig Warrenné szerepét, mintha a múlt század hetvenes éveiben rémdrámát játszana, Kezdtlernét annyira igénybe vette a sugóra aggodalmas figyelmű, hogy teljesen értelmetlenül vált alakítás. Hivőgi inkább bécsi flakkerost, mint nyers és faragatlan angol bárót játszott és hogy Várnai, Kertész, Deill sem jártak maszkban, játékbán, megértésben közel sem a Shaw színmű alkjához, az is kétségtelessen. Warrenné Budapeston sok év előtt lejátszották, a mai bemutatót nem indokolják tehát az a stereotip mondás sem, a melyet minden bukás után hallani a színház tájkáról: „elő kellett adni, mert Pesten adták és tetszett”. A téma, Warrenné kissé kényes és nevén egyáltalán nem nevezhető mestersége valószínűleg nem olyan, amivel feltétlenül meg kellett ismertetni az aradi közönséget. Ambiciót, kedvet, megértést, stílust pedig az egész előadásban nem lehetett fölfedezni, hiszen ké-szülletlenül, elmélyedés nélkül, hamis hangokon döögtek egymásután a jelenetek. A probléma tehát megoldatlan marad. Azonban annak a színháznak, amelyet nem felelős igazgató, hanem felelőtlen és leginkább a színészek rossz sorát emlegető konzorcium vezet, nem szabad ilyen megfelfelhetlen célú kísérletekkel támadni a közönségre. A színészek helyzete kétségtelessen nem fényes, de ha csak kissé megfelfelőt is adnak: a közönség oly hálás, a kritika olyan hangfogóval és lajy-szivűsen szólal meg! D. Warrenné és így! Még ha fel is tesszük hogy angol-ellenes tü-

tetésnek szánta valaki a színházulatról azt az előadást: előtt tévesztett, mert bűnhődni csak az a kis közönség bűnhődött, amely megjelent a nézőtérben. (+)

* Lux Terka a Kölcsey-zsuzsón. Cholnoky Jenő kettős előadása után, vasárnap, november 28-án már a harmadik zsuzsót tartja meg a Kölcsey Egyesület és azt a nagy érdeklődést, amely a megnyitó előadáson megnyitkozott, azaz viszonyozza, hogy ismét vonzó és nagy érdeklődésre számot tartó előadást nyújt közönségének. Vasárnap délután a mai magyar írók legismertebb reprezentánsa: Lux Terka áll a kultúrpalota nagytermében a felolvasó asztalhoz. Lux Terkát nem kell megismertetni az aradi közönséggel. Regényei és novellái, amelyekben a nő, vagy még pontosabban szólva: a leányjelket rajzolta, kedves ismerősei a leányvobáknak és a megbírt asszonyi otthonoknak és azok, akik az íróit megismerték és megszerették, most bizonyval érdeklődéssel várják Lux Terka aradi előadását. A kiváló író nő ezúttal is abból a körből választotta felolvasása tárgyát, amelyet oly jól ismer: a nők gondolatvilágából. Arról fog vasárnap beszélni a Kölcsey Egyesület közönségének, hogy melyek lesznek a nők és első sorban a magyar nők feladatai a nagy világháború után. Lux Terka felolvasása vasárnap, november 28-án délután 5 órakor kezdődik és az egyesületi tagok zsuzsogvaikkal, a nem tagok pedig egy koronás helypénnyel hallgathatják meg; a felolvasás előtt Kaletsky Vilma zongoristával Chován Hanguitképeit játssza zongorán.

* A színház hírei. „A legény bucsu” az első igazi nagy siker az idén, nemcsak azért, mert Bécsben és Budapesten ma is állandóan csúszott házakat vonz, de magában a darabban mindent megtalál a néző, ami tökéletesen kielégíti. Pompás színpad, remek zene, előrangú hangszereles és kiváló szereposztás, ezek a tények hozzák előtérbe ismét a nézőt a siker, amire hirtelen számítottunk. A legény bucsu előadóján, 25-én kerül először színre, az első szereposztás szerint a főszerepekben Váradi Margit, Horváth Mici, Jóni S., Borics, Grósz, Polgár S. — Előadásulatról: „Erika”, a Magyar Színház pompás vígjáték udonsága. Azonkívül felolvasni a térszűrt Artatlan Zuzsi, Bukai, Harsag k. a. nagy sikert aratott operettet.

* A Nyugat, szántrodalmi folyóirat nov. 16-iki száma a következő nagyrészt aktuális és igen érdekes tartalommal jelent meg: Bahits Mihály: Versek, előszavakkal (Versek). Ambrus Zoltán: Ujház. Szép Ernő: Az asztalházi (Vers.). Bahits Mihály: Kétfavár (Regény VI.) Szabó Dező: Damszkegy felé Lányi Sarolta: Tájkép. Amikor el kell válni. Nagyon csendes szerenád. (Vers.). Igenius: Reinhardt, Mórós Zsigmond: Próbán. Árv Endre: Ifjú szívekben. (Vers.). Szerkesztőség és kiadóhivatal: IX. Lónyay-utca 18. Előfizetési ára: egy évre 24 korona, fél évre 12 korona, éves szám ára 1 korona 20 fillér. Mutatványzámat kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

* Uj Sherlock Holmes-dráma az Apollóban. A Conan Doyle-ekius legújabb fejtegetését: Mr. King című négyfelvonásos detektívdrámát a szerdai műsorára tűzte ki az Apolló-színház. A szerző ebben a drámájában Sherlock Holmes bravúros kalandjait tűzi tovább egy rendkívül érdekesítő, szövevényes történet keretében. Soha nem láttuk ügyesebbnek, szelídesebbnek és vakmerőbbnek Sherlock Holmezt, mint ebben a drámában, amelyben mélyszélesen szét bűnre derít vilárosságot. A nyomozás részletei annyira izgalmasak, hogy a dráma elejétől mindvégig fogvatartja az érdeklődésünket. Az események, a trükkök, amelyek a drámában előfordulnak, egészen eredetiek és a detektívdrámák új perspektívái nyílnak meg ebben a művészi és kiálított darabban. A grandiózus detektívdráma mellett az új hadiépék kerülnek bemutatásra az Apolló szerdai műsorán.

* A Társaság. Ferdinánd bolgár cárról írt A Társaság a heti számába Baán Achilleas színes, érdekes vezető cikket aktuális vonatkozásokkal a világháború mai állásáról. Elbeszélés, regény, novella és vers egészíti ki az illusztrációban is gazdag szám programját. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 korona, fél évre 10 korona, negyedévre 5 korona. Mutatványzámat díjtalanul küld a kiadóhivatal.

Görögország szakít az ententával?

(A diplomáciai viszony megszakítása Athénnel. — Anglia tengeri megtorló intézkedései.)

— Távirati tudósítás. —

Bern—Szófia—Athén.

A Bellegu-szállóban, ahol most több külföldi diplomata tartózkodik, a bécsi bolgár követ Görögország megatartásáról így nyilatkozott egy miséjirónak:

— Az a meggyőződés, ahogy Görögország semlegesítésére sem fog a központi hatalmak ellen fordulni, mivel a hallóizmuss érdekei azonosak a központi hatalmak érdekeivel. Bulgária és Görögország között igen barátságos a viszony és remélem, hogy a jövőben még szorosabbá fog válni.

— Mi a véleménye Románia politikájáról?

Ezre a kérdésre természetesen teljes határozottsággal nem válaszolt. Annál azonban mindenki lát, hogy Romániát igen hőles politikuskok vezetik és nem valószínű, hogy az ország vezetés politikába sodortatja magát. Ha lesznek is változások a kabinetben, Bratianu jelenlegi politikáján ez nem fog változtatni.

— Mi a véleménye a bolgár—román határ-elzárásról?

— Csak a lapokból ériesültem eddig róla és még bővebb információim nincsenek, nem is nyilváníthatók arról véleményem.

— Meddig tarthat még a háború a Balkánon?

— Ahogy most haladunk, már nem húzódhat sokáig a balkáni háború és mivel a vasúti összeköttetést helyreállították, rövidesen Konstantinápoly kérdését is megoldjuk. Bulgária nem szentimentalizmusból kezdte ezt a háborút, hanem nemzeti érdekei kényszerítették rá és ezeket kétségen kívül ki is fogja elégetni.

Tosav követ ezután elmondta, hogy sürgősen Bécsbe kell utaznia, hogy a Schwarzenberg-téri szoborba királva nevében is beverjen egy szöveget. Ezzel bucsuzott.

— A világért se teledie megírni, hogy a bolgárok nemcsak most, de mindig nagyon rokonszenveztek az egyenes jellemű, lovagias, józan, világlátású és vitéz magyar nemzettel.

Diplomáciai szakítás Athénnel.

Berlin, november 23. A Kölnische Zeitung mai száma a Stampa következő athéni táviratát közli:

A diplomáciai viszony megszakítása Athén és a négyoszövetség között később áll.

A görög-bolgár szerződés.

Zürich, november 23. Londonból jelentik: Az alsóházban egy képviselő fölvetette azt a kérdést, vajon a külügyi hivatalnak tudomása van-e arról, hogy a görög-bolgár szerződést október 16-án meköttették. A külügyminiszter államtitkára nemmel válaszolt.

tatvány számot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz szálló.

* Kodaknál est az Apollóban. Az egész város intelligens közönsége nagy érdeklődéssel várja az Apolló-színház pénteki modami estjét, amelyen Arany János klasszikus balladája, a Tefemrehívás kerül színre a kinematográfia művészi feldolgozásában.

Tengeri intézkedések és előzár Görögország ellen.

Lugano, november 23. A párizsi görög kikötő előtt három angol hadihajó jelent meg. Az athéni öböl felé Hermopoliszán két francia ágyumessé futott be. Szaloniki előtt az entente kettős hadi flottája horgonyoz.

Mihánó, november 23. Londonból jelentik a Corriere della Serának, hogy az angol kormány elhatározta, hogy a Liverpoolban és Newcastlenben vasárnap görög hajókat ár alá helyezi mindaddig, ameddig a görög kormány nem nyilatkozik és a helyzetet Görögországgal szemben sikerül tisztázni. A tudósító rámutat arra, hogy a görög kereskedelmi tengerészek rendkívül előnyöket élveztek az egész háború ideje alatt és csak után lehetetlen, hogy Görögország Szerbiával szemben való kötelezettségének ne tegyen eleget és továbbra is a jól jövedelmező szállítását állapomján maradjon.

Marseille, november 23. A marseillei kikötő felsőbb utasításra november 23-tól kezdve nem bocsát be semmiféle árut, amelynek vonatkozása Görögországra.

Zürich, november 23. A Corriere della Sera értesítése szerint a görög kormány visszahívta egész kereskedelmi flottáját, úgy, hogy az olasz kikötőkben már egyetlen görög hajót sem lehet látni.

A partraszállt entente-csapatok.

Genf, november 23. A párizsi angol-francia haditanács ülésénél óta a francia sajtó hangja ismét újra tartózkodó. Az Echo de Paris és a Petit Parisien, a külügyminiszter lapjai ezúttal először hangoztatják azt a tételt, hogy a francia-angol expedíós jelenléte azért szükséges Szalonikiban, hogy megakadályozza a német császárt abban, hogy a Földközi tengeren ablakot nyisson magának. Hozzáteszik azonban, hogy épen ezért föltétlenül szükséges, hogy az okkupációs seregek teljes akciószabadsága legyen a korlátlanul érintkezésség a flottával és így elviselhetően volna, ha megengednék a görög hadseregnek, hogy továbbra is felgyeljen a kiszállított csapatokra és körülvegye azokat.

A Venizelosz-párt bomlása.

Athén. Az itteni Venizelosz pártból a tagok több, mint harmada kilépett. A párt felbomlása az egész országban megkezdődött.

Amsterdam, november 23. A „Handelsblad” menti Londonból: Athéni jelentés szerint a Venizelosz-pártiak szombaton tartott általános gyűlésükön elhatározták, hogy a később álló választásokban nem vesznek részt.

Vilmos császár a küsszentmiklósi tüzéreknél.

(Aradi lovaskatonák hősi harcai Cartorysknél. — A lovagló tüzérek hadi-krónikájából.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

A napokban rövid szabadságra Aradra érkezett a küsszentmiklósi 7. lovagló-tüzérszázegység fiatal főhadnagya. A főhadnagy

36 órai utazás után érkezett Ivangorodon és Oderbergen keresztül haza. A tüzerfőhadnagy munkatársunknak az aradi tüzérek harcairól a következő érdekes részleteket beszélte el:

— A küsszentmiklósi lovastüzérek most az első lovashadtestbe vannak beosztva, amelynek parancsnoka Hauer báró lovassági tábornok. A lovashadtest állandóan levezényeltabb pontokon működött, s mindig kiérdemelte a maga számára a legfelsőbb elismerést. E hadtest kötelékébe tartozik különben az aradi 12. községi huszárezred is.

— A Lemberg bevételét követő harcok folyamán a lovashadtest átkelve a Buron, Radziechewen keresztül egész Dubnoig tört előre s előkészítette a vár ostromát a gyalogság számára. Miután Dubno elesett, a Styr vidékére kerültünk, s részt vettünk azokban a harcokban, amelyekről annyszor emlékezett meg a hivatalos jelentés. Cholki környékén folytak itt erős lovassági harcok, amelyek az ellenségnek súlyos veszteségekbe kerültek, végre is augusztus utolsó felében Cholkinál kikényszerítettük a Styren való átkelését.

— A Komarow és Nowosielki körüli véres harcok következtek ezután, azok a véres és hullámozó küzdelmek, melyek végül mégis megteremték győzelmünket. Mindkét helységet elfoglaltuk s közvetlen Cartorysk alá kerültünk. Miután azonban a tőlünk jobbra álló csoport tulerő elől visszavonulni kényszerült. Szeptember vége felé azonban ismét előnyomult a lovashadtest, elfoglalta Kaschowkát, majd rohammal vonult be Cartoryskba. E harcokból dicsőséges részt kért az aradi harmadik huszárezred is, amely Kaschowkát foglalta el.

— A lovashadtest nyolc napig tartotta Cartoryskot. Itt egy kisebb baleset érte a hetes tüzérek egy fiatal kadettját, Theisz Alfrédot, Theisz ujaradi tüzerkeresztes fiát, aki egy nap a cartoryski temelomtoronyban megfigyelő szolgálatot teljesített. Este kilenc óra tájban akart onnan lejönni, de a sötétben megbotlott s leesett a toronyból, szerencsére azonban csak kisebb inrandulást szenvedett.

— A következő napokban német gyalogság érkezett hozzánk, a Conta hadtest, amelynek sikerült is aztán Cartoryskot ismét visszafoglalni s a város szőta is birtokunkban van. E harcokban ismét fontos szerep jutott a hetes tüzéreknek. A német gyalogság rohamra kész volt, de ágyúik még nem voltak állásban. Ekkor mi kezdünk négy üteggel lönni a gyalogsági állásokat s a tűz fedezete alatt foglaltuk el azután a németek Butkát és Kamienuchot. A tüzharcnál különösen kitűntette magát Hegedűs Sándor kadett, akit ezért kiüntetésre is felterjesztettek.

— Cartorysk bevételét után azt a feladatot kaptuk, hogy Rafalowkánál és attól északra tiszteik meg a Strypa nyugati partját az ellenségtől. E feladatot a hadvezetőség legnagyobb megelégedésére oldottuk meg, táma-

dással bevettük Rafalowkát és attól északra Mulicait. Ezeket a támadásokat Janky ezredes, a négyes huszárok parancsnoka vezette. Közvetlenül azután, miután én hoztattam, a német császár is meglátogatta a lovashadtestet s a legnagyobb megelégedéssel nyilatkozott működéséről.

— A hetes tüzéreket december óta, amióta szegény Rugarin elesett, Reichlin háró kapitány vezeti, akinek a signum laudis és a katonai érdemkeresztén kívül a hadiékítményes vaskorona rend is díszíti mellét. Az első üteg parancsnoka, Kleinhampe főhadnagy szintén már számtalanszor kitűntette magát, aminek bizonyítéka, hogy két signum laudis és érdemkeresztje van. Az első ütegnél teljesített szolgálatot Jurka Szalvátor tartalékos hadnagy is, aki a legutóbbi harcokban arra a veszélyes feladatra vállalkozott, hogy a rajvonalba megy előre s onnan továbbítja megfigyeléseit a belővés számára. Rendkívül értékes megfigyeléseket is szolgáltatott, amidőn egy grínát mellette csapott le. Négy gyalogos mellett azonnal meghalt, ő pedig lábán igen súlyosan megsebesült. A koweli kórházba szállították, ahol az orvosok azon a napon voltak, hogy lábát feltétlenül amputálni kell. Hogy aztán arputálták-e, azt nem tudom, mert időközben elkerültem onnan.

A második üteg parancsnoka Kovács Kálmán főhadnagy, aki nemcsak a tüzérekénél, de ugyyszólván az egész divízióban fenntartója a jókedvnek, kedélynek. Az ő mellét is már három háborús kitüntetés díszíti: a két signum laudis és az érdemkereszt, de újrag fel van terjesztve, úgy, hogy rövidesen megkapja a vaskoronarendet is. Ugyanigy néhány héten belül megkapja a vaskoronarendet is Borha kapitány, a harmadik üteg parancsnoka, míg a negyedik üteg parancsnoka a beteg Hiefer kapitány helyett Wagner főhadnagy. Eanél az ütegnél van Gantner ujezen'annai önkéntes is, aki mint szakaszvezető került a harctérre. Megfigyelő szolgálatot teljesített egy toronyban, amikor egy szénaboglya közelében gyanus mozzolódást vett észre. Önfeláldozóan s egymaga egy orosz tiszti patrult: egy huszárkapitányt és négy huszárt ejtett foglul. E nagyszerű stiklért aztán soron kívül lépett elő kadettá s megkapta a nagy ezüst vitézségi érmet.

— A velünk egy kötelékben harcoló 12-es huszároknak most Duka báró alezredes a parancsnoka, akinek Madarász főhadnagy a sepditstije. A huszárok mindig keményen harcolnak s habár nem ritkán veszteségek árán, de feladataikat mindenkor a legpompásabban oldják meg.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbeli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénz-küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

Egységes hadsereg kell a németek ellen.

(A nyugati harcok. — Belgium milliói.)

Távíráti tudósítás.

Genf—Kopenhága, november 23.

A Secolo párisi tudósítója, aki az Elysée szócsöve szokott lenni, az entente-csapatok teljes összeolvasztását követeli egységes organizmus és parancsnokság keretén belül. Például a németiség szolgáljon, mert csak ilyen egységes hadsereg küzdheti ki a végső sikert.

Az utolsó nyugati offenzíva.

Zürich, november 23. A Neuer Zürcher Zeitung párisi munkatársa, aki kitűnő értesüléseinek már számos bizonyosságát adta, az utolsó nagy nyugati offenzíva hátteréből a következő érdekes információkat jelenti:

— Az offenzíva inkább politikai, mint katonai célt szolgált, mert komoly alapja volt annak az aggodalomnak, hogy Oroszország külön békára hajlik. Joffre tábornokot, aki az offenzíva ellen nyilatkozott, csak szál az érveléssel bírhatták más álláspontra, hogy kitérték előtte, hogy a nagy nyugati offenzíva esetleg kiszabadíthatja Oroszországot a magyar-osztrák-német vasmarokból. Már tizen-négy nappal korábban egész Franciaország a várható nagy eseményekről beszélt, úgy, hogy az lett volna különös, ha a németek nem tudják meg, mi készül. A francia hadsereg veszteségét a zürichi lap tudósítója 100 000, az angolokét 50 000 főre becsüli. Franciaország egyik legfontosabb megerősített helyének vezető tábornoka az újságíró előtt közvetlenül az offenzíva megkezdése előtt így nyilatkozott:

— Ha mi most nem törjük át a német vonalakat, mikor biztosan tudjuk, hogy a szemközti álló katonák kevesebben vannak és gyöngébb minőségűek is, mint a mieink s hogy legjobb tisztjeik más alkalmazásban vannak, akkor azokat soha sem fogjuk áttörni.

Az újságíró nem rejtőzött arról, vajon az offenzíva nyilvánvaló balsikere után beszélt-e újra a tábornokkal?

Új német védelmi vonal Belgiumban.

Stockholm, november 23. A Frankfurter Zeitung tudósítója táviratozza: A Novoje Vremja rotterdami munkatársa azt írja, hogy a németek Belgiumban egy harmadik védelmi vonal felépítése céljából kiirtják az összes parkokat és erdőket. Az összes Belgiumi kórházak zsúfolásig telve vannak német katonákkal. Mindazokat a polgárokat, akik 1859 után születtek, Belgium katona kormányzósága behívta, nem tekintve, hogy állami vagy magánalkalmazásban voltak.

A belga hadsereg.

Brüsszel, november 23. A német kormány, mint ismeretes, a múlt évben a megszállott Belgiumra négyszáznegyeven millió frank hadisarcot vetett ki az 1915. esztendőre. A kilenc belga kerület és a Société Generale, de Belgique között megegyezés jött létre, amely szerint ez az intézet négyszáznegyeven milliónyi bankjegyet bocsát ki, amelyekért a belga provinciák kezességét vállalnak. Az intézet havonta negyven millió frankot fizet Belgium főkormányzójának Bissing bárónak rendelkezésére.

Előszárazott angol hajók.

London, november 23. A Merganser és Hallamschire brit gőzösöket előszárazították. A legénységet meg lehetett menteni.

A Lloyd jelenti Porcióból november 22-iki kelettel: A Salsotte briti postagőzös, amely Londonból uton volt Bombayba, utközben a Suez csatornában zátonyra futott és azonnali segítségre van szüksége.

A szerb uralkodók végzete.

(A Karagyorgyevics orgyilkos politikája. — Amikor Petár király bandafőnök volt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 23.

A Berliner Tageblatt legutóbbi számában írja Arnold Höllriegel a Karagyorgyevicsokról a következő érdekes adatokat:

— Egy hercegovinai határállomáson ismerkedtem meg az öreg Graniosárral. Kis hivatali szobájában — a falon térkép a sztratégiai százlócákkal — boszniai cigarettát szívva, fel a lába létkedve mondta el az öreg tiszt fiatalkori élményeit. Ha az ember jól odafigyelt, kemény, katonai németiségének mégis szláv mellékzöreje volt, ő, aki a császári és királyi katonai haragjával beszélt Szerbiáról és uralkodócsaládjáról, maga is szerb. Pancsova a szülők hazája, a délmagyarországi határváros, amely nincs messze Belgrádtól. Előnk a forgalom béke idején Pancsova és Belgrád között, a pancsovalak üzemből ablakukból látnak be a konak udvarára s ők már rég a háború előtt jól ismerték a hivatalos Szerbiát.

— Imeri Szerbia történetét — kérde tőlem az öreg. — Megfigyelte történetének vaskevertettségét? Hatszáz év óta még egyetlen szerb fejedelem sem hunyta le szemét a hatalmi birtokában természetesen halállal... István Dusánt, a nagy cárt 1856-ban, amikor Konstantinápoly ellen vonul, megmérgezik. Fiát, Uroš gyámjának Wukasinnak óhájára vadászaton gyilkolják meg. A szerb nemzet ekkor Lázárt választja meg császárnak, aki a Rigómezőn 1859-ben elveszti életét s országát azon a végzetes június 28-iki napon, amely még egyszer nagy szerepet játszik a szerbek történetében. — Mint a szultán vazallusai ezután a Brankovicsok uralkodnak az országon, a ki közülük nem esik orgyilkos kéznek áldozatul, az távol a hatalomtól, száműzetésben fejezi be életét. Ezután második Mohamed szultán egészen bekebelezi Szerbiát a török birodalomba. Századok telnek el, míg a nép forrongásba tör ki, a fekete György, Karagyorgyevics Péter nagyapja vezeti a felkelést. Őt szerencsés vetélytársa, Obrenovics Milos öli meg. Milost 1839-ben felkelés kergeti el, a mely mögött Karagyorgyevics Sándor áll, Péter király apja. Ezután Obrenovics Mihály lesz Szerbia fejedelme, de Karagyorgyevics Sándor elkergeti őt, Milos tizenhét évig él száműzetésben, ezután gróvedelmeskedik gyűlölt vetélytársa felett, de csak azért tér haza, hogy meghaljon. Obrenovics Milán lesz a fejedelem... Még élénken emlékszem a napra, amikor hozzánk Pancsovára átkergetett a hír, hogy Mihály fejedelmet Karagyorgyevics Sándor emberei meggyilkolták. Milán követi a trónon, de Karagyorgyevics Sándor száműzetésében gyilkos terveket sző ő ellene is.

— Egy nap él élénken emlékezetemben. Mi, a harmadik elemi osztály kis tanulói ép hazamentünk, szép párosan, nem oly vad rendtelenségben, mint ma szokás, mert a régi határőrvidék városában rend uralkodott... Az a fiú, aki velem kés a kézben jött egy szegény iparos özvegyének fia volt. Egyszer észrevettem, hogy a fiún szép új ruha van, pedig három hét előtt még husvétkor nem volt új ruhája, s e miatt nagyon szomorú volt. „Honnan van a ruhád?” „Még egy szép ruhám van otthon a szekrényben — dicsekedett a fia. — A nagybátyám, tudod, névazi borbély

odaát Belgrádban, s a fejedelemtől sok pénzt kapott s abból küldött az anyámnak.”

Pancsova kis város s nemsokára mindenki tudta, hogy csinálthattott a szegény özvegy a fiának egyszerre két öltönyt is. Milán fejedelem borbély a száz dukát aranyat kapott Karagyorgyevics Sándortól, hogy borotválás közben vágja keresztül a fejedelem torkát. Kivánszt egy napot, beszappanozza a fejedelmet, torkára illeszti a kést, de ebben a pillanatban olyan félelem fogja el, hogy leejti a borotvát. „Vallj be mindent!” kiabál rá Milán. A borbély azonnal elmondja a történeteket s Milán fejedelem, aki világi s gavallér volt, rögtön háromszáz aranyat ajándékoz neki köszönéséért s nyugodtan engedi, hogy befejezze a borotválást. Ebből a pénzből készült a két öltöny.

Ez 1873-ban történt. Hat évvel később én már középiskolába jártam, s mellettem a padban Pejcinovic Milán állt, Milán fejedelem istállóesterének a fia. Akkoriban sokan a szerb előkelőségek között a határon túlról küldték fiaikat tanulni. 1879. huszáti után Belgrádból érkezett vissza Pancsovára Pejcinovic s elmondta, hogy ut merénylet történt Milán ellen. Egy csapást nyitottak meg lába alatt s egy gödörbe zuhant, amelyben majdnem megfulladt.

1882-ben ugyanez az iskolafrsám egy másik belgrádi históriát beszélt el. Milán — akkor már Milán király — gyakran egész egyedül tett sétalovaglásokat Belgrád utcáin. Szokása volt az is, hogy betért egy kis „kafanába”, ahol a legjobb „Caffé a la Turcat” mérték ki, s a káfédzsik, a kávéháztulaidonos nyílt eszű, szabadszájú ember volt, akivel a király szívesen elidőzött. Egy nap ismét beállított a király s két csésze kávé rendelt, egyet a maga, a másikat a kávé számára. Mikor már az asztalon párolgott az ital, beállított egy paraszt s szintén kávéért. A kávé ki akarta tuszkolni azzal, hogy a király ül a kávéházban, de Milán megparancsolta, hogy szolgálják csak ki. Míg a kávé toglalatoskodott, a király gyorsan kicserélte a két csészét, mert a titkos rendőrség besugta neki, hogy meg akarják mérgezni. A kávé visszajön, leül, iszik egy korttyal s rögtön holtan terül el... Így Karagyorgyevics Sándor nem tudott megszabadulni ellenfelétől, az Obrenovics családot kiirtani csak fiának, Péternek sikerült.

— Péter? Tetszik tudni mit csinált ez fiatal korában? 1875-ben, amikor a bosnyákok fellázadtak a törökök ellen, egy szerb banda betört Keletboszniába. A bandafőnök Petár Mrkonichnak nevezte magát, de tulajdonképpen Karagyorgyevics Péter herceg volt. Amit most elmondok, azt a ramai egykori községi előljárótól hallottam. Ott letelepedett egyszer Petár Mrkonich bandája. Egy török paraszt tért vissza a vásárról, bárányokat adott el s keztyűjébe 38 arany volt rejtve. Ő felsége kiugrik a bokorból, nekiszegzi pisztolyát a parasztnak, elveszi tőle a keztyűt az arannyal együtt, s tovább megy, király lesz belőle, felség...

Az öreg őrnagy haragosan sőtál fel s alá. Egy ordonánostól lép be s sürgőnyt ad át:

Péter király futva hagyta el topolai kastélyát. Az öreg őrnagy valóságos rámkibál:

— Azt hitte ez az ember, hogy mint szerb király szép nyugodtan a konakban fog meghalni végelgyengülésben? Dusán oár óta ő lenne az első, s éppen ő legyen az?

Nincs san-marinói főkonzul.

(Tiller nem diplomata többé.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 23.

A világháború megdöbbenést keltő sok eseménye között nem épp a legutolsó volt, a mikor San-Marino köztársasága is beállt ellenségeink sorába. Istenem, gondoltuk, annyi mindent elvesztettünk nagy megnövveléssel, de mivel érdemeltük magunkat épp ezt? Be kell vallanunk, hogy sokan zavarba jöttünk volna, ha északai államokból hirtelen felkeltve felelővett szerepnek mellüknek assal a probléma-natronnal: nyomban meghalsz, ha nem mondd meg, hol fekszik a san-marinói köztársaság? Honunkban, főleg a fővárosban, mégis népszerű államcsuka volt, mert kitűnő diplomáciai kart tudott szervezni s ha nem is küldött féltelmes nagyköveteket a szélrózsa államaiba, főkonzuljai közbeesülést szereztek számára, nemkülönben őrmasoknak. Aki például nem látta egyenruhájának buján pompázó színeiben a budapesti főkonzult, az hiába járta fővárosunkat, hajlított nem ért kirándulást. Államot nagyobb méltósággal még sosem reprezentáltak és ha Tiller Sámuel ur udvari alkalmakkor megjelent a bujai várban, az általa képviselt köztársaság elnöke nyugodtan alhatott. Mert ott rendben volt minden, erre mérget lehetett venni. Tekintély, méltóság, tapintat, diplomáciai műveltség, — ami csak tetszik, egyesült. Ezért érint minden érző lelket fájdalommal az a körirat, amit a kereskedelemügyi miniszter most becsatolt ki a törvényhatóságokhoz s amit a háború fájdalmas dokumentumai reszortjában vagyunk kénytelenek elhelyezni.

„A cs. és kir. közös külügyminiszter urtól vett értesítés szerint, mondja a miniszter, az amerikai Egyesült-Államok wilni nagykövetsége San-Marino köztársaság felkérésére a köztársaság állampolgárainak és érdekeinek védelmét a monarchiában átvette. Ezen intézkedés következtében megszűnt a köztársaság budapesti tiszteletbeli főkonzulátusa, amelynek vezetője Tiller Sámuel tb. főkonzul volt. Erről tudomás és mihezartás vézett értesitem.”

Igy végződött az álom, amely talán az utolsó tulságosan mesészerű volt. Budapesten nincs többé san-marinói főkonzulátus és Tiller Sámuel aki kétségen kívül komoly fejcsóválásokkal helytelenítette, hogy San-Marino engedi magát beugratni s meggondolatlanul többfelé hadakat üzen — elvesztette politikai rangját, méltóságát, legszebb címét. Pedig a legádázabb rosszakarat, diplomáciai fufang sem vethette szemére, hogy helytelen külpolitikát folytatott. Politikája kitérő és előírással volt, akárcsak katonai nadrágja, vagy zubbonya, amely fogalomvá vált szabóműhelyéből előkerült. Távol áll demokrata lelküktől minden lenézés azért, hogy Tiller ur szabó, (bár viseltünk sokan a világháború előtt is véres küzdelmeket az ipar emez érdemes bajnokaival) de ami fáj, az fáj, San-Marinóval megszokott utolsó cőrnaszála is a barátságunk s magunkra-hagyatottságunkban ugyancsak tűnődhetünk rajta, miért szabta ránk a sors ezt a nehéz büntetést, san-marinói diplomáciaink udvartartásának fölőszlatás után mi kezeletlen maradtunk a szélben?

Százötvenezer embert vesztek a szerbek.

(A szerb hadszíntér: a Rigómező. — Albánia szabadulni kíván a szerbektől.)

Budapest—Berlin, november 23.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A szerb hadsereg, vagyis Péter király haderejének még megmaradt része, amely a szövetségesek hat hetes offenzívája után végleg visszavonult. Szerbia földjét napok óta elhagyta. Hetvenezernél több szerb fogoly van a győzelmesen előnyomuló hadsereg kezében és legalább annyi tehető a halottak, sebesültek és betegek száma is. A novibazári szandáknak egy keskeny földesikja, vigasztalan hegyek vidéke szolgálhat még a szerbek visszavonulására. A központi hatalmak stratégiájának legnagyobb dícsősége az, hogy kombinált együttműködéssel erre a nehéz terepre szorították vissza az ellenséget, amelyet itt napról-napra mindinkább szétmorzsolhatnak és végleg legyűrhetnek. Ha a szerb hadsereg még nem is tört meg teljesen, ez csupán a szerb haderő kiváló hadierényeinek és a szerb nép vad hazafiasságának tulajdonítható. A szerb katona példátlanul bírja a fáradtságot és állja a nélkülözéseket. Az azonban megállapítható, hogy csupán helyzetük teljes fel nem ismerése, irratott sorsuk eltitkolása készítheti őket az összetartásra és menti meg a szerb sereget a végleges szétzúllástól. Szinte kétségtelenül bizonyos, hogy a szerb hadvezetőség nem gondol többé döntő csatára és nem áll rendelkezésére több megerősített állás, ahol a haderő még egyszer megkísérelhetné az ellenség feltartóztatását. A hótakartá szorosokon és utakon erős háttérdek harcoltak elszántan velünk szemben, mialatt Novibazár és Prishtina vidékéről végnélküli sorokban vonultak a szerbek Montenegró felé. A középponti hatalmak nagy áttörései Nisnél és Kraljevánál, meghozták a katasztrófát, a nagyvonalú szerb védekezés véget ért és megkezdődött a reménytelen visszavonulás. A hazai föld, O-Szerbia vidéke a vert hadsereg háta mögött fekszik, előtte pedig csak Montenegró kiellen rettetes hegyei állanak.

Budapest. A Pester Lloyd jelent a sajtószállásról: Kövess tábornok seregének előnyomulása teitartathatatlant. A szerbek a döntés előtt mindenütt visszavonulnak. A szerb sereg, dacára a nagy veszteségeinek, még mindig 120000 főre becsülhető, de a katonák látszólag fáradtak és remény nélküliek, visszavonulásuk sűrű és szomorú. Az egyes minisztereket menekülésükkel csak két-három hivatalnok kíséri.

Teljesen demoralizált a szerb hadsereg.

Szófia. Kétségkívül, hogy a szerb hadsereg teljesen demoralizálva van. Nis eleste óta nem mulik el nap, hogy a szerbek százával ne adják meg magukat. Egész századok harcolnak nélkül adják meg ma-

gukat. A foglyok elbeszélése szerint a szerb tisztek reverzálást írtak alá, hogy élve nem adják meg magukat. Pirot eleste óta szerb tisztek tényleg nem kerültek bolgár fogságba. A tisztek csapatok nélkül menekülnek. A katonák hallani sem akarnak arról, hogy Montenegróba, vagy Albániába meneküljenek. A legénység ismételtén fellázadt és megölte tiszteit. A csapatok által visszahagyott zsákmány óriási. Az egész zsákmány összeszámlálása két hónapot vesz igénybe. Nisben egyedül 150 ágyú és huszezer fegyver került a bolgárok kezébe. A bolgár katonák most is naponta akadnak elásott szerb ágyukra.

Az entente segélycsapatai tehetetlenek.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik Szófiából: Az angolok és franciák főereje a bolgárok előrelátása és bátorsága folytán paralizálva van, úgy, hogy nem kezdhetnek meg újabb offenzívát. O-Szerbia lakossága kezd hazatérni. A bolgár hatóságok intézkedtek, hogy az új-bolgárok sorsát megkönnyítsék.

A Rigómezőre szorult a szerb harctér.

Bécs. A sajtóhadiszállásról jelentik: A szerb harctér most már tulajdonképpen a Rigómezőre szorítkozik. Az ellenség mekacul védelmezi a Rigómezőt szegélyező magaslatokat, ahol a terep, különösen Prishtinától délkeletre kedvező a védelmére. A Zagorac Planinán, amely Prishtina és Gilan közt van, a szerbek még ellenállást tanúsítanak a bolgárokkal szemben, azonban Gallwitz hadosztálya, amely a Prepolac-nyergen át a Lab mélyedésbe nyomul előre, már győzelem ellenállásra talál. A németek már túl vannak a medenoe jó részén, áthaladtak a Brvanica-patakon és most a Prishtina előtt levő utolsó magaslat, a Godec és a Stolari megtámadásához készülnek. A németek északkelet felől alig husz kilométernyire állanak Prishtinától.

A rigómezői állások balszárnyát Mitrovica vidéke alkotja. Mitrovica ellen az Ibar mentén osztrák-magyar zászlóaljak vonulnak Dren közszeg felől. Ezek a csapatok vasárnap az Ocarnica-völgytől északra három szerb állást foglaltak el, a hétfőre virradó éjszaka pedig a negyediket is megszállták. Ebben a sikerben felsőmagyarországi csapatok, magyarok és tótok osztoznak, különösen az egri 60. gy. e. egy zászlóalja, valamint az ujonnan felállított 15. vadászászlóalj. E helyen nagy hadizsákmány jutott a kezünkbe Kövess tábornok német csapatai Novibazárban, mint a hivatalos jelentés is felsorolta, óriási zsákmányra tettek szert.

A Rigómező északi frontján, ugylátszik a szerbek ellenállása csakhamar megtörik. Csapatunk husz kilométernyire voltak Mitrovicától.

Albániában a bolgárok bevonulását remélik.

Bern, november 23. Megbízható híreket kaptak az olasz lapok az albániai helyzetről, ami a szerbiai események következtében álta-

lános érdeklél bir az olaszokra nézve. A Giornale d'Italia részletes jelentést kapott Durrazuból. E szerint Albánia helyzete nagyon kritikus. Mindenütt nagy a drágaság és általános a nyomor. Elbassanban a liszt kilója egy lira. Albániának az a része amelyet a szerbek megszállottak, lázadozik. Elbassanban a kereskedők vonakodnak elfogadni a görög pénzt, mert attól félnek, hogy elveszti értékét, amint a szerbeknek vissza kell vonniuk Albániába. A nép arra számít, hogy a bolgárok bema-siroznak Albániába, hogy ott megsemmisítsék a szerb hadsereget.

A Tiránában és Elbassanban levő szerb csapatok egy részét Monasztir vidékére küldötték, hogy az ottani bolgár lakta községeket megszállják, nehogy sendülés törjön ki. E helyen már augusztus végén bolgár bandák alakultak és a helyzet most még vasszedelmesebb, mert a komitások megszakították az összeköttetést Monasztir és Ochrida között. Különösen megbízhatatlannak találják Dibra lakosságát, amely legnagyobb részben muzulmánokból és bolgárokból áll és amely nemcsak a szerbeknek, hanem Essad basának is ellensége. Durazzóban a gazdag szerb családok megérkezését várják, akik innen Olaszországba fog-nak halózni. Monasztirból egy karaván érkezett egészségügyi anyaggal és kórházi felszereléssel Durazzóba, hogy ott tábori kórházat állítsanak fel azoknak a sebesült katonák számára, akik nem térhetek vissza O-Szerbiába. Egy szerb tábornok inspicálta Durazzó vidékét és egy tűzértiszt megvizsgálta a tiranai és durazzói hidak teherbíró képességét. Mindez arra vall, hogy szerb hadsereg fog érkezni Albániába, amely azonban bizonyára nem találja Durazzót olyan terepnek, amelyen ellenállást kísérelhetne meg. Az Albániába menekülő szerb hadsereg egyetlen reménye már csak abban van, hogy szövetségesei nagy csapat-tömegeket fognak partraszállítani.

Albánia mohamedán lakossága egyre nagyobb ellenérzéssel viseltetik Essad basa iránt, mert azzal vádolja, hogy az ország érdekeivel ellenkező politikát folytat, amidőn ahelyett, hogy Ausztria-Magyarország és Bulgária oldalára állna, mint Szerbia barátja viselkedik. Szkutariában nagyon meggyengült Montenegró befolyása.

Montenegró nagyszabású ipari és közlekedési tervei füstbe mentek. A városban lakó kevés montenegrói katonaság teljesen elvesztette tekintélyét. A katolikus lakosság vágyva várja az osztrák-magyar csapatok és a bolgárok bevonulását. A Dél-Albániából érkező hírek is kedvezőtlenek. Görögország nagy csapatokat vont össze Beratnál és Albánia felől teljesen elzárta határait. A nacionalista epiróták, akik a négyesszövetség győzelmében hittek, függetlenségüket hangoztatják és egyesültek a Romániából és Amerikából visszavándorolt honfitársaikkal, hogy megakadályozzák Dél-Albániának Görögország által való megszállását.

Szerbia és Albánia táviró-összeköttetése megszakadt.

Milanó, november 23. Megállapítható, hogy Szerbiának az albán partokkal való távirati összeköttetése, amely október 23-án megszakadt, ismét helyreállott. Szerbiából szikratávíron érkeznek hírek San Giovanni di Meduába, ahonnan aztán továbbítják a híreket.

A bolgárok Monasztirért harcolnak.

Krisztiania, november 23. Párisból jelentik az Attenpostennak: A Petit Journal szaloniki távirata szerint a bolgárok a Babuna-szoros bevételei alkalmával három szerb ezredet teljesen megsemmisítettek. A Kacsanik-fronton a bolgárok előnyomulását az a körülmény magyarázza, hogy Úszküből nagy megerősítéseket kaptak. Magát Úszküből a bolgárok most erős védőművekkel látják el. A Veleztói dőre eső részen a bolgárok mellett török csapatok is harcolnak az entente-haderők ellen. Mihelyt a bolgárok el fogják foglalni Monasztirt, a szerb összekötő utjai egészen el lesznek vágva és a szerb csapatok az ehhalálnak lesznek kitéve.

Tizenkét katonaszőkevény bolgár renegát.

Bécs. A „Neue Freie Presse” jelent: A bolgár hadügyminisztérium tizenkét bolgár tisztet, aki orosz szolgálatban áll, katonaszőkevénynek nyilvánít. Köztük van Dimitriew Ratko, Saratow tábornok, Lukzanow kapitány és Torkow főhadnagy, aki a balkáni háború után Pierre Lotit párbajra hívta ki.

Előgedetlenek a franciák a szaloniki expedícióval.

Berlin, november 23. A Berliner Tageblatt jelent: Genfből: Párisi lapjelentések szerint a szenátus külügyi bizottságának ülésén, melyen Clemenceau alnökkölt, igen élénk nézeteltérések merültek fel a bizottság tagjai és Briand miniszterelnök, valamint Lazare tengerészeti miniszter között. Mind a két miniszter azokról a rendszabályokról tájékoztatja a bizottságot, melyeket a néhány nappal ezelőtt Párisban tartott angol-francia haditanács tett. Több szenátor ezeket az intézkedéseket hiányosoknak mondta és a szaloniki expedíció nyomában való megszüntetését követelte.

Fogolytisztek szenvedései Szerbiában.**Távirati tudósítás.**

Szófia, november 23.

Grosz János dr. ezredorvos, aki a szerb fogságból megszabadult, a Reichspost tudósítójának a következőket mondotta el:

— 1914. december 6-dika óta voltam a szerbek foglya. Fogságba jutásom után nem sokkal kiűzték a tífuszban megbetegedtem és több kórházba hurcoltak. Egész fogságom leírhatatlan szenvedések láncolata volt. Rendszeresen kínoztak bennünket és látnunk kellett, hogy bátorainkat mint halnak meg segítség nélkül. A szerb nagyzási hóbort napoként gyaláztak minket és hibetelen módon gunyolta a monarchiát. Kienböck Viktor dr. főhadnagy, bécsi ügyvéd ugyenabban a kórházban fektött tífuszban, ahol én. Amikor október 19-én a szerb hadsereg kivonult Nisből, őt is magukkal hurcolták nyugati irányban.

Eckl Tivadar ezredes, aki egy prágai népfelkelő ezredet vezényelt, a következőket mondotta:

— Még a nagyobbbrangu tisztekkel is nyomorúságosan bántak. Csakis az a reménység tartott fenn bennünket, hogy végül is megszabadulunk. Szerb újságokat adtak a kezünkbe, amelyek tele voltak hazug jelentésekkel. A tartalékkórház Morvosa, Subotie dr. kegyetlen volt. Különösen akkor viselkedett gorombán, hogyha a központi hatalmakra kedvező hírek érkeztek. Ilyenkor mi azt mondtuk: „A termométer emelkedett”. És e hírek után mégis

megelégedettek voltak, bármilyen kegyetlen volt is a bánásmód.

Grosz dr. még a következőket mondotta el.

— Amikor Bulgária megüzente a háborút, tudtuk előre, hogy meg fogunk szabadulni. azonban attól féltünk, hogy a szerb bandák meggyilkolnak bennünket. November 4-én felkeltek robbanások hangzottak Nisben, valamelyi raktár égett és a város potóli tűzszelvényhez hasonlított. A bolgárok gyors előnyomulása teljesen megzavarta a szerbeket és nagyobb csapatok eldobálva fegyverüket, megölték tisztjeiket. Feledhetetlen pillanat volt számunkra, amikorra a tizedik bolgár gyalogezred egy patrullia, amelyet egy hadnagy vezetett, meghozta számunkra a fölmentést.

Ferkovc Antal hadnagy, aki teljesen rokkant, elmondja, hogy a súlyosan sebesült osztrák-magyar hadifoglyokat a puszta földre, vagy nedves szalmára fektették a tífuszbeteggekkel együtt. A 74-ik cseh gyalogezredből való Kobr Károly tartalékos hadnagy következő szavakkal jellemezte hadifogságát: „Senki sem tudja elképzelni, hogy milyen szörnyű szenvedéseket kellett eltűrniök az osztrák-magyar hadifoglyoknak”.

**H I R E K.
LEGÚJABB.**

Erkezett reggel 3 órakor.

London. A Reuters ügynökség jelent: hivatalosan: Két angol repülőgépet november 19-én sikeres támadást intézett Szerbik állomás ellen Enos mellett. Egy repülőgépet az ellenség lelőtt. A gép vezetőjének sikerült épségben leszállani a folyó másik partján lévő mocsarakban, ahol a gépet felgyújtotta. A második repülőgép vezetője látva, hogy milyen sors érte társát, annak közelében leereszkedett és magával vitte, úgy, hogy megmenekülhettek az ellenség üldözése elől.

London. A Daily Telegraphnak jelentik Szalonikiból: Görögország békes blokádjának elrendelése igen kritikus helyzetet teremtett s esetleg komoly komplikációkra vezethet. Denis Cochin, aki Sarrail tábornokkat a trontra akart utazni, visszatért Athenbe.

Athén. Denis Cochin Szalonikiból három napos tartózkodásra ide érkezett s a királynál kihallgatáson fog megjelenni.

Pétervári. Teheránból jelentik a Pétervári Távirati Iroda: Ellenségeink hatalmukba kerítették a táviróvonalat, amely Teheránt Délperzsiával köti össze. Busirből táviratozzák: Az angol konzult és az angol kolónia tagjait Shirazban letartóztatták.

Szófia. A bolgár vöröskereszt osztrák segítőbizottságának képviselői Mensdorff-Pouilly gróf és Dietrichstein gróf nagykövet ma Radoslavownál hosszabb látogatást tettek.

— Minisztertanács. Budapestről jelentik: Tisza István gróf miniszterelnök elnöklésével az összes szakminiszterek részvételével ma délután öt órakor minisztertanács volt. A jegyzőkönyv Drasche László Alfréd miniszterelnökségi miniszteri osztálytanácsos vezette.

— Kitértetés. Bauer Béla aradi törzsmester, aki a 46. gyalogezredben az orosz fronton harcolt, az ellenséggel szemben tanúsított hős magatartása elismeréséül megkapta a bronz vitézségi érmét. A kitértetést a harctéren adták át ünnepélyesen a vitéz őrmesterek.

— A B) osztályúak pótszemléje Aradon. A B) osztályú népfelkelők pótszemléje, melyet a megye ma minden egyes járásában már megtartottak, ma délelőtt vette kezdetét Aradon. Ma csakis a fiatalabb korosztályú népfelkelők állottak a sorozó bizottság elé, mely a jelentkezők mindegyikét alaposan megvizsgálta. A szigorúbb testalkatúak azért ezen a szemlén is megkapták a szolgálatról mentesítő piros cédulát. Viszont azokat, akik a legutóbbi sorozás óta megerősödtek, alkalmasnak nyilvánították. Miután a pótszemlén az olyan katona köteleseknek is meg kellett jelenni, akik már teljesítettek katonai szolgálatot és nem mint rokkant, hanem mint beteget kiszuperálták, több érdekes eset történt. Így egy olyan népfelkelő is került a bizottság elé, aki már tizenegy hónapot szolgált s ebből hét hónapon keresztül a nyugati, majd keleti s végül a déli hadszíntéren harcolt. A kiszuperált harcra ma is megállapították előbbi baját és szolgálatra alkalmatlannak minősítették. Egy másik népfelkelő, miután a sorozó orvos alkalmasnak találta, büszkén mondotta a bizottság tagjainak, hogy apjának eddig hét fia küzd az ellenséggel a hazáért. Most ő lesz a nyolcadik. Csak az apját sajnálta, hogy egyedül fog maradni idehaza. Viszont annak nagyon örült, hogy a szemlét vezető őrnagy kérésére abba az ezredbe osztották be, melyben két bátyja mint őrmester harcol. Holnapésholnapután az idősebb korosztályok és azután az idegen illetőségű népfelkelők kerülnek szemlére. A mai pótszemlén többek között a következőket találták alkalmasoknak: Somogyi Lajos joghallgató, Gonda Ernő banktisztviselő, Lőcs Gyula műegyetemi hallgató, Vértess Gyula magántisztviselő, Hittel Dénes. Prokopetz Lajos banktisztviselő, Rubinsztein József dr. ügyvédjelölt, Polgár László, Vogel László Neuman-gyári tisztviselő és Keller Bence Martá-gyári mérnök.

— A liszt és babrekvirálása. Budapestről jelentik: A fokozódó babhiány arra készteti a kormányt, hogy rekviráltassa országszerte a készleteket. A rendelet előreláthatólag a napokban megjelenik, de még nincs döntés arra vonatkozólag, hogy mennyivel a maximális áron alul történik a rekquirálás. Előreláthatólag 10–15 százalékkal lesz alacsonyabb az ár, mint ma, ez a határ azonban még az utolsó percben is megváltozhat. Ma reggelre plakátok jelentek meg az utcákon, a mely szerint a tanács a kormány rendelete értelmében november 25-én meg fogja kezdeni a gabona-, liszt- és hüvelyes-készletek összeírását. Mindenkinek, még magánosoknak is, ha a megengedettnél nagyobb készletük van, az előjárásnak november hó 28-ig jelentést kell tennie. Budapesten nemcsak a termelőket kötelezik a bejelentésre, hanem a magánosokat, a jogi személyeket, a malmokat, a vállalatokat, a testületeket, a közhatóságokat és intézeteket is. Kivételek az összeírás alól csak kettő van: a Haditermény Részvénytársaság és a katonaság készlete. Ami a magánháztartások liszt- és hüvelyes-készleteinek összeírását és bejelentését illeti, a háztartási szükséglet fedezésére szolgáló részt nem kell bejelenteni és ezt Budapesten fejenként és hónapoként kilenc órára számítva 7.2 kiló lisztben állapították meg. A babból, borsból és lencséből csak a herminie kilót meghaladó készletet kell bejelenteni és a bejelentés csak a hatóság tájékoztatására szolgál, miután csupán a feltűnően nagy mennyiségű lisztet vagy hüvelyeset fogják rekquirálni.

— Eljegyzés. Erdőtarcsai Fekér Tónikát Kondoró ró. eljegyezte Schützenberger Alajos aradi főgimnáziumi tanár

— Penkala meghalt. Temesvárról jelentik: Penkala Ferenc temesvári kataszteri főmérnök hatvankét éves korában szombaton este hirtelen meghalt. Szombat délután még a hivatalában dolgozott s este, mikor Baross utca 2. szám alatt levő lakására akart menni, a lépcsőházban hirtelen rosszullét fogta el s csak annyi ereje volt, hogy be tudott nyitni a ház-mestari lakásba. Mire az első emeleti lakásról lehívták a feleségét, akkorára meghalt. Penkala nevét az egész világon ismeretesé tette az az öntöltő toll és az az öntöltő ceruza, melyet Penkala Ferenc Gyula nevű fivével, aki vezérmérnök, találalt. Penkala Ferenc a palicini Raszlavie-ben született 1858-ban és 1878-ban lépett a kataszteri mérnökség szolgálatába. Az ország majd valamennyi megyéjében működött s 1907-ben került Temesvárra, ahol vig és kedves modora miatt nemcsak hivatalnoktársai, hanem hivatalon kívül is igen sokan megszerették. 1909-ben lett kataszteri főmérnök.

— Ausztriában már megkezdtek a hadi-otthonok építését. Buiaestről jelentik: A háborúban megsebesültek és rokkantak soráról Ausztriában már most gondolkodnak. A legutóbb elhatározták, hogy a kormány, az alsó-ausztriai tartományi vezetőség és a hadikincstár hozzájárulásával hadi-otthonokat épít. Aspernbén már meg is kezdtek az első hadi-otthon építését. 114 000 négyzetméter kiterjedésű telektömbön 252 házat építenek, ahol 3420 rokkant katona családostul lakni fog. Az építkezés 3 500 000 koronába kerül, mihez Bécs városa 500 000 koronával járul és kezességet vállal az egymillió korona jelzálogkövetőknél. Hasonló akció nálunk is meg fog indulni s az első hadi-otthont Szegeden építik föl.

— Az elsüllyesztett olasz hajók. Kopenhágából jelentik: Rómából ideérkezett jelentések szerint az olasz lapok rendkívül idegesen tárgyalják a Firenze és Ancona elsüllyesztését. Az Ides Nazionale azt indítványozza, hogy a német és osztrák-magyar alattvalókat mind koncentrációs táborokba vigyék és az elengedezes állampolgárok összes Oroszországban levő vagyonát az állam kóborra el. Ennek értékét a lap több millárdra becsüli.

— Hitkönyv alapítvány. Néhaj Mairovitz M. hírközlési és közlekedési miniszternek a hitkönyv alapítványt 7000 koronára alapítványt írtattak el a lippai izraelita hitközség kezéhez azzal a rendeltetéssel, hogy ebből 2000 korona az örökösök által apjuk emlékére már e szűzleg tett alapítványok gyarapítására fordítassék, 5000 koronából pedig egy hitközségi tisztviselői nyugdíjalapot létesítsenek. A lippai hitközség és szentegyház választmánya november 21-én tisztelt Mairovitz Adolf dr. máriaradnai nagykeresztelőnél, akinek a hitközség és a szentegyház nevében Schwarz János hitközségi és Weiszberger Pál szentegyházi elnök, Strauszmann Jakob rabbi pedig a hitközségi tisztviselők részéről mondott köszönetet az alapítványokért, kérve, hogy a köszönetet a többi örökösökkel is tudassa.

— Emelték az olasz levélpórtót. Milánóból jelentik: Az új adótörvénnyel a kormány kidolgozott, az Informazione szerint 160 millió jövedelmezyarapodást jelent az államnak. A postai tarifát jelentőképpen fölemelik. A levélpórtót belöldi levelek számára tíz centesimivel emelik, tehát az egyszerű levelek portója husz centesimé lesz.

— Orvosi hír. Bőrgyógyász, prologus szke orvos rend. Deák Ferenc-utca 40. sz. a. d. u. 2-3-ig. 4608

— Az alkalmatlan a'kalmás. A háborúban minden fordítva van. Béke időben az alkalmatlanok — idővel — alkalmatlanok lettek, most ennek az ellenkezője történik: az alkalmatlanok — szintén idővel — alkalmasokká válnak. Egyébként a háborús sorozásokat egy régi magyar közmondáshoz hasonlítják, mely így szól: — Addig jár a korszó a kutra, amíg eltörlik!

Az alkalmatlanok eddig járnak a sorozásra, amíg alkalmatlanok lesznek...

A végén pedig az ismert nótát is, mely többek között azt mondja, hogy a legényekből „maradt itthon kettő-három nyomorult” — át kell majd alakítani, mert ilyen nem lesz. A háború után pedig egy új háború kezdődik. A nők fogják indítani a férfiak ellen, de ezúttal a győzelem nem lesz az erősebb, mert több lesz a nő, mint a férfi és a hercegek lesz egy olyan nehéz fogása, mely eddig a világháborúban nem szerepelt és a neve: férfi forrás...

— Győzelem az egész vonalon. (Vigjáték szenzáció az Urániában.) A világháború még olyan eseményekre is rányomja bélyegét, melyek teljesen távol állanak a nemzet sorától intéz hatalmas nagy zivatartól. Így a háború dönti el sorát annak a kedves és pejkos fiatal leánynak is, aki a mai kitűnő vigjátékunk főszereplője. A film urvanis egy életkedvben, pejkossághoz bűvölködő fiatal leányról szól, aki elvies minden erőfeszítése dacára és egész atyai tekintélyének latbevetésével sem tud kordában tartani. A kastélyba, ahol a grófkisasszony garázdálkodik tisztakat szállásolniak be, hogy azonban a leánynak semmi baja ne essék, fu ruhába öltöztetik fel. A leány persze paltáskodik a löködött tisztakkal, valók dorbézol és mulat. Végül természetesen kiderül, hogy a fiú leány, de az egyik tiszttel akkor már olyan barátságot köt, hogy a tiszt nemcsak mint barátot, hanem mint menyasszonyt is szívesen elfogadja. Legényhucsu, szenzáció vigjáték legközelebb kerül bemutatásra az Urániában. 5

— Adomány. A Városligeti hadikórház vezetősége hála közönetét fejezi ki a következő írtató adakozóknak, kik uszonával, cigarrával és egyéb adományokkal látták el a sebesült és beteg katonákat: Lacray Endréné, Özv. Husser Károlyné, Balassa Györgyné, Andrányi Károly és fia, Kneffel Károly és fia, Dózsa Károly és fia.

— Teveször swátterek, nadragok, takarók, Já-er, selvam és papir alsó ruhák, szörme harisnyák és kesztyűk s mindenféle tölí felszerelések, gummi kabátok, elegáns kalapok, nyakkendők, téliharisnyák stb. nagy választékban és legolcsóbban „Ohio” úri divat fizetében, Arad, Andrássy-tér 15. 5654

— A férfi boldogsága a nő, a nő boldogsága a Yes porcelán pou er, de a jó házi asszony boldogsága az Aerowash leányomlás mosógép. melynek gyakorlati bemutatása holnap este 8 órakor 4 órakor látható Magyar Ferenc gazdasági gépüzletében Arad Zrínyi-utca 6. sz. 4468

— Köszönetnyilvánítás. Bold. özv. May Gusztávné ravatalára szánt koszoru megváltására gyermekei az izr. nőegyletnek 50 koronát a néphonvárnak 25 koronát, Mandl Vilmos dr. a nőegyletnek 20 koronát adományozott, mely kezeletlen adományokért köszönetet mond az elnökség.

— Gyermekek kocsik, gyermek székek, játékok árak a legerősebbtől a legfinomabbig, valamint elegáns női táskák, utazó készletek, négytárolók, manikör és téli garnitúrák, illatszeresek és más ajándék tárgyak, katonai felszerelések, stb. rendkívül nagy választékban, Hegedűs Gyula cégnél, Arad Andrássy-tér 16. szám. 4567

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-hoz írókban Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— Ezzel felhívom a közönség figyelmét árúházmra. Sikerült egy híres németországi (berlini) gyáros bűrára készletét — a. m. női készletek és pántszerszények — juttatni árban megvenni s azokat most, míg a készlet tart, olcsón elárusítom. Mindenki meggyőződhet róla árúházmában. Fischer Árúház a Szabadság-téren. 227

— Fűtsünk papírral! A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olcsó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— Legújabb divattippek Kerpelnél. 198

— A világháború térképei Kerpelnél. 198

December 6-án vonulnak be a pótszemlén be- váltak.

Arad, november 23

Az országban már mindenütt megjelent és holnap Arad utcáin is ki fog szedni a honvédelmi miniszter következő bevonulási hirdetményét:

A népfölkelésre kötelezetteknek az 1896. évi XX. illetőleg 1915. évi II. törvények alapján történt behívása folytán az 1894., 1897., 1899., 1900., 1901., 1902., 1903., 1904., 1905., 1906., 1907., 1908., 1909., 1910., 1911., 1912., 1913., 1914. és 1915. években született, továbbá a népfölkelésről vagy a hadiszolgálatokról szóló törvény alapján kirendelt (igénybevett), de ezen szolgálatban időközben elbocsátott összes 1873-1897. évi születésű egyének (munkások, kocsisok, halászek stb.), ha a megtartott népfölkelési bemutató pótszemlén népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak 1915. évi december 6-án — amennyiben névszerint felmerve nincsenek — a népfölkelési igazolványi lapon feltüntetett m. kir. honvéd kiegészítő, illetőleg os. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székélsére népfölkelési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

Ezen rendelkezés a os. kir. osztrák népfölkelés behívása folytán kiterjed mindazon fent említett években született osztrák állampolgárokra, valamint bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyénekre is, kik a magyar szent korona országai területén a fentebb megnevezett népfölkelési bemutató pótszemlén a népfölkelési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtattak.

Mindazok az egyének, kik önkéntes hadi pész folytán a honvédségbe, vagy a os. és kir. közös hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) fent megnevezett napig besoroztattak, tekintet nélkül arra, hogy mely születési év folyamába tartoznak, tényleges szolgálatra mint 1915. évi december 6-án kötelesek bevonulni.

A bevonulók bevonulásuk alkalmával lehetőleg erős lábbelit, evőeszközt, tisztító eszközt, gyapjából készült alsóruhát és lehetőleg gyapjából készült harisnyát (kancát) hozzanak magukkal. A bevonulás napján elfogyasztott élelemért 1 korona térítési összeg jár.

A lábbeli és gyapjából készült alsóruhák, amennyiben a katonai szolgálatban használhatónak minősítettek, értékük szerint meg fognak téríteni.

A bevonulás alkalmával a népfölkelési igazolványi lap birtokosa a vasúton hordadik (elsőhajón második) osztályon ingyen utazik; az a népfölkelési igazolványi lap azonban

Tetemrehívás

Arany János balladája
legközelebb kerül bemutatás a az

Apollo-ban.

a vasúti, közúti állomáson jóval a vonat, vagy hajó elindulása előtt az állomás jegypénztáránál helyélyezendő.

Azon behívott népfelkelésre kötelezett, aki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, karhatalommal vezettetik elő a katonai behívás iránt tanúsított engedéllyesség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t.-a. 4. §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetik.

A m. kir. honvédségbe, vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni óhajtó népfelkelésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapatotest maga választhatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak azon csapatotestbe kérheti felvételét, a hová mint népfelkelésre kötelezett beosztását nyerte.

Azon népfelkelésre kötelezettek, kiknek a népfelkelési igazolványi lapjuk szerint Ujvidékre kellene bevonulniuk, figyelemztetnek, hogy a közös hadsereghez beosztottak ne Ujvidékre, hanem Pécsre, az oda áthelyezett cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnoksághoz, honvédséghez beosztottak pedig Ujvidék helyett Szabadkára a 6. honvéd gyalogezred pótszázadáljához vonuljanak be.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Felmentett holdkóros. Tavaly ősszel az első temetőben lévő lakásán Peri József temetőőr revolvérrel háromszor rálőtt Vitis Mihály nevű társára, a kin súlyos sérüléseket ejtett. Peri előbb előzetes letartóztatásban volt, majd Kertész Miksa dr. intervenciójára szabadlábra helyezték. Az ügyesség szándékos emberölés kísérlete miatt emelt ellene vádat. A mai főtárgyaláson Peri azt hangoztatta, hogy Vitis ráiramadt minden ok nélkül, ellenben Vitis azt állította, hogy Peri, aki „holdkóros” ember, minden előzetes incidens nélkül lőtt rá. A törvényszék Kertész Miksa dr. védőbeszéde alapján felmentette a vádlottat.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda, 1915. évi november 24-én:

B. Bócsa.

B. Bócsa.

Varenné mestersége.

Színre.

Kezdete este 7 1/2 órákor.

Holai a szervező:

Rudnyánszky Endre.

NYILTÉR.

Ozv. Spielmann Adolfné és gyermekei Iona, férj. Deutsch Miksáné, Flóra és fia Solymos Ferencz, fájdalommal tudatják, hogy a felejtetetlen jó férj és apa

Spielmann Adolf

folyó hó 22-én este 7 órákor hosszas szenvedés után, életének 78-ik évében elhunyt.

A megboldogult múlt tetemét folyó hó 24-én délután 2 órákor fogják a Szabadság-tér 22. sz. gyászszínházban az ism. asztartás szerint nyugalomra helyezni.

Arad, 1915. november 22.

Deutsch Miksa, veje. Deutsch Alce, molnája. Spielmann Albert és neje Spielmann Ignác és neje, fivére és sógora, valamint a többi rokonok, 4606

Minden külön értesítés helyett.

APOLLO SZÍNHÁZ.

1915. november hó 24-én és 25-én,
szerdán és csütörtökön

Scherlock Holmes bravúros kalandjai:

Conan Doyle ciklus

III. sorozat

Vérbosszu — Mister King

Izgalmas detektív dráma 4 felvonásban.

Az előadások 7, 7 és 9 órákor kezdődnek.

Költözködők

figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József

villanyszerelési vállalkozó

Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Eladok

zsirt,
szalennát,
szappant

(4—5 éveset),

burgonyát

nagyobb mennyiségben, valamint
veszek is. 2589

Kalmár Endre

Arad, Asztalos Sándor-u. 5.
670. Megyei telefon 670.

Mindentéle

nyomtatványok

izléses, eszes kivitel-
ben készülnek az

Aradi nyomda r. t.

nyomdájában, József főherceg-ut 22.

SIROLIN "Roche"

inellbetegségek, számarhurut, asztma, influenza ellen.

Ki használjon sirolint?

1. Mindenki, aki húzamosabb idő óta szenved köhögésben. Mert jobb betegségeket elhárítani, mint gyógyítani.
2. Azok, kik krónikus légcsőhurutban szenvednek, sirolint használnak.
3. Asztmában szenvedők, kiknek betegsége sirolin használata jelenképpen oszlokkenti.
4. Skrofózisban szenvedő gyermekek, kiknek általános közérzetét a sirolin előnyösen befolyásolja.

Kapható minden gyógyszer-
szertárban ára 4 Korona

Hirdetmény.

Segédjegyző (okleveles) mint helyettes 1500 kor. fizetés, használhatóságához képest lakás, fűtés, világítás és mellékjövdelemmel azonnal alkalmazást talál.

Pályázatok okmányolandók.

Seprős, 1915. november 20.

4589

Ottlakán,
jegyző.

24346—1915.

Hirdetmény.

Több ízben előfordult, hogy a katonai kórházakból és lögyűjtőtelepekből gazdáknak és birtokosoknak kiadott kancák a cs. és kir. hadseregnek illetve m. kir. honvédségnek leromlott, hadi szolgálatra alkalmatlan állapotban adtak vissza.

Figyelemztetem mindama gazdákat és birtokosokat, kiknek a m. kir. földművelésügyi miniszterium útján vehetők kancák le-ellése, vagy pedig csikós kancák tartás végett kiadattak, hogy a 118442—914. II. A. számú rendeletben foglaltak szerint, nekik kiadott kancákat egészséges, hadi szolgálatra alkalmas állapotban tartoznak a cs. és kir. hadseregnek, illetve a m. kir. honvédségnek visszaszolgáltatni. Ellenkező esetben megfelelő kártérítés fog terhükre megállapítani.

Arad, 1915. november 16.

Greén Nándor,
főkapitány.

varrógépek

műhímszésre és ipari célokra, utolérhetetlen tartósságuk, könnyű, zajtalan járás.

Waffenrad kerékpárok, Iró-angyal védjegyes és Columbia gramphonok, legújabb felvételű Király Ernő lemezek kizárólag

Hammer Vilmos

műszerésznél kaphatók

Arad, Szabadság-tér 5—6.

Telefon szám 96.

1721—915. számhoz.

Faeladási hirdetmény.

Aradvármegye Szemlak község határában fekvő, a magyar vallásalap tulajdonához tartozó szemlaki üzemosztály Gedus erdőréssz 1913. és 1914. évi vágásában, mintegy 5381 drb. 2098 m.²-re és huszonkettőezerhatszázötty (22.804) korona értékre becsült, tővön álló tölgy, szil, éger, nyár és fűz faállományának eladása iránt Szemlak községében folyó évi december hó 10-én déli 12 órakor zárt ajánlatu verseny-nyel egybekötött nyilvános szóbeli árverés fog tartatni.

Az egykoronás bélyeggel és kettőezer (2.000) korona készpénz bánatpénzzel ellátott ajánlatokban a vételár számokkal és betűkkel világosan kiírandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és magát azoknak feltétlenül aláveti.

Az így felszerelt és sértetlen pecséttel ellátott borítékba zárt ajánlatok a fent jelzett helyen folyó évi december hó 10-ik napjának déli 10 órájáig nyújtandók be, az árverést vezető tisztviselő kezéihez.

A feltételektől eltérő, becsáron aluli, későn érkezett távirati vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

A szóbeli árverésen résztvevők szintén kettőezer korona bánatpénzt tartoznak letenni.

A versenyzők közötti szabad választás, illetőleg a tett ajánlatok elfogadásának, vagy visszautasításának joga, tekintet nélkül a beígért vételarra, a vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter urnak fentartatik.

A részletes feltételek az alulírott erdőgondnokságnál, valamint Szemlakon a gedusi erdőréssznél betekintheők.

Nagykövères, 1915. évi november havában.

4605

A temesligeti kir. közalapítványi
erdőgondnokság.

Hirdetmény.

A cs. és kir. szászvárosi tartalék kórház betegeinek (átlag naponta 450 ember) 1915. évi december hó 1-től 1916. évi december hó 31-ig való élelmezésére az alanti feltételek mellett pályázat hirdettetik.

Bélyeges ajánlatok (4000 korona bánatpénz mellett) lepecsételt borítékban legkésőbb folyó hó 27-ig az említett kórház parancsnokságához terjesztendők be. Az illetékes hatóság által kiállított és anyagi megbízhatóságot igazoló bizonyítványok a pályázathoz csatolandók.

A ma érvényben lévő árak felől a fenti tartalékkórháznál és a nagyszabeni hadbiztosságnál, valamint az összes a nagyszabeni katonai parancsnokság területén belül fekvő katonai kórházaknál lehet tájékozást szerezni, valamint közelebbi szóbeli felvilágosítást is.

Egy év folyamán körülbelül a következő mennyiségű és minőségi élelmezési adagok szükségesek:

I.	II.	III.	IV.	Apolók élelmezésére
17.000	80.00	1.000	80.000	40.000 adag.

Az évi forgalom körülbelül 250—300.000 korona.

Az írásbeli ajánlatok pontosan, a feltételeket tartalmazó és a kórházaknál megtekinthető füzetben előírt mintaszerint szerkesztendők meg.

Ha az ajánlat elfogadtatott a letétben helyezett 4.000 korona bánatpénz az előírt 8.000 korona biztosítékra egészítendő ki.

Az élelmezésre kötött szerződésből kifolyó adók és pótdók a vállalkozót terhelik.

Az ajánlatot tevő ajánlata benyújtásának napjától a hadvezetőség ellenben csak az ajánlat elfogadásának napjától kezdve van annak feltételeihez kötve.

4582

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselekszenek, ha gyermeküknek átlátzó, kellemes ízű, mindig friss: Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos. Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydagánatok

elmulasztására, fagyviszketegség biztos megszüntetésére legjobb szer a „Frigin”.

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szörvestő-Depilator.

Elkötő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt ar, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszertárban

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradvármegyei Közkórház számára

Hölgyközönség

szíves tudomására
hozom, hogy az

ősz és téli szöveteim megérkeztek.

Módomban áll legújabb divatlapjaim
után legizlésebb kosztümöket és
alkalmi ruhákat szolid árban elké-
szíteni.

Szíves megrendeléseket kérek, kitűnő tisztelettel

Varga Kálmán női szabó divatterme, Deák Ferenc utca 39.

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

Intelligensebb és
tisztességes szándékból megismer-
kedne hozzáillő uriemberrel, ki
szórakoztatná. Választ „Magán-
tisztviselő” jellegre a kiadóhiva-
talba kérek és a lapban jelenni.
4603

KIADÓ LAKÁS.

2 szobás
udvari lakások Andrassy-tér 8.
sz. alatt azonnaira kiadók. Bőve-
bet a házmesternél.

Andrassy-tér 8. sz.
alatt egy 1. emeleti utcai lakás,
mely irodának, vagy üzleti célra
igen alkalmas, azonnaira kiadó.
Bővebet a házmesternél.

ALKALMAZÁST KERES.

IV. éves joghallgató.
végre hadmentes, perlekt német,
nyelvénél, igazi kereskedelmi vál-
lalkodónál állást keres. Részletes
ajánlatokat „Tubán” jellegre a
kiadóba kér. 4604

Jegyzői irodai teendőkhöz
járatos úri leány, alkalmazást keres
Cím a kiadóban. 4684

Házvezetőnek
ajánlatos özvegy asszony ma-
gáncs ur vagy urúhoz. Cím a
kiadóhivatalban. 4596

ALKALMAZÁST NYER.

Hadmentes könyvelő
magyar-német levelező — Hest-
szakmában járatos — alkalmazást
nyer. Herbeteln O., Hestnagykör-
kedés. 4601

Gyermektelen házaspár
segéd-házmesternak keresetlik,
esetleg a férfit téli hónapokban
fűtőnek is a kalmazák. Baró Bohne-
párolta, házfelügyelő. 4602

Pénztárnok
keresetlik az Aradi Körösolyasó
Egyletrészére. Ajánlatok a Baross-
parki pénztárhelyiségbe külden-
dők. 4607

Keresünk
egy négy közepes méretű vezett gy-
kornokot azonnali belépésre. Aján-
latok „Szorgalmas” jellegre a ki-
adóban küldendők. 4572

Gurahonosi takarékpénztár
részvénytársaság, Honcő (Arad-
megye) keres egy teljesen szakkép-
zett, mérlegképes könyvelőt. Az
állás azonnal elfoglalandó. 4580

Jó megjelenésű
előadónak felvételnek. Cipe-
tőszede Andrassy-tér 22. 4587

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Merani császárkörtö
szőlő, többféle alma, citrom és
más déli gyümölcsöt árulok. Gal-
ler Anna, Deák Ferenc utca, Fehér
Kereszt épület. 4599

Hódmezőesi tőgasságban
termelt élőhalat, pontyot kilg-ként
3 és 4 korona árban, péns előle-
ges beküldése ellenében szállít
Havas Jakab, Honcő. Telefon
szám 8. 4554

Sárga bagaria,
lack, valamint az összes divatos
betétes cipők tisztításához a leg-
jobb szer az „Eos Cream” kapható
Aradon kizárólag a Cipő Tözsé-
ben. 8405

Őszi Divat Album
1000 ábrával kor. 2.40 Pichler
Sándor könyv- és papírkereskedé-
sében Arad, Szabadság-tér 1. 781

Egy waggon tíres hordó,
24 db. petroleumos, a többi gép-
és nyersolajos eladó. Ajánlatok az
árat Magyar-Bánhegyes vasúttal-
máson érve, Vajda Zsigmond,
kunágotai gazdasága, u. p. Magyar-
Bánhegyes címre intézendők. 4585

Tökmagot
bármely mennyiségben a legma-
gasabb napi árban veszek, azonnali
kézpénztérítés mellett. Ajánlatok-
kat „Tökmag” jellegre a kiadó-
hivatalba. 4594

Aranyat
és
Ezüstöt

legmagasabb áron veszek,
vagy becsesrel; ugyesintén
régiségeket veszek és elad

Losonczy Lajos
órák és ékszerész üzlete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 964.

Használt élm megvételre kerestetik.

A szépségápolás titka a használandó
széplítoszerek helyes megválasz-
tása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőese
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készit-
mény. 1 tégely kenőes 1 korona 40 fill-
lér. 1 tégely orém 1 korona.

Szines arcpороk!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, illa,
testszin, sárga, barna Színházi vagy este
kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

**Rozsnyay Mátyás gyógy-
szertárában Arad, Szabadság-tér.**

A szájüreg desinfectálásánál, valamint a
torokbetegséget előidéző

bacillusok előlőésénél, amelyek különösen gyermekeknél rendki-
vűl fontossággal bír, mint feltűnően hatásos szer, seholsem
nélkülözhető a **Formodor tabletta.**

Egy üveg 50 tablettával, 2 korona 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A
szájüreg desinfectálja, utóke-
ligen kellemes. Ara egy porcellán-
szelencének 60 fillér.

Fejkorpat

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a vi-
lághírű „Krovil” korpa-
kenőcs.

Ara egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedül nagy raktára:

HAJOS ÁRPÁD

gyógy- és szertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeháza) szemben.